

ПРОГРАМА

ЗА

**РАЗВИТИЕ НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И
УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В
ОБЩИНА РАЗГРАД
2018 - 2020 година**

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
II. СЪСТОЯНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В ОБЩИНА РАЗГРАД.....	3
1. Население и демографска структура на Община Разград.....	3
2. Анализ и оценка на системата на предучилищното и училищното образование в община Разград.....	4
2.1. Предучилищно образование.....	6
2.2. Училищно образование.....	7
2.3. Професионално образование.....	10
2.4. Висше образование.....	13
2.5. Човешки ресурси (кадрова обезпеченост).....	13
2.6. Състояние на материално-техническата база.....	15
2.7. Финансиране.....	18
3. Местни политики.....	18
3.1. Обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.....	18
3.2. Допълнителна подкрепа за личностно развитие - деца със специални образователни потребности и деца от уязвими групи.....	26
4. SWOT анализ.....	31
5. Основни изводи.....	34
III. ВИЗИЯ И МИСИЯ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО В ОБЩИНА РАЗГРАД	
1. Визия	35
2. Мисия.....	35
3. Стратегическа цел и оперативни цели. Мерки.....	35
4. Очаквани резултати и индикатори. Източници на финансиране.....	36
5. Мониторинг и контрол за изпълнението на стратегията.....	43
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	44

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за развитие на предучилищното и училищното образование в община Разград обхваща периода 2018 – 2020 г. В съответствие с принципа за приемственост, програмата се явява като продължение на предходни стратегии. Тя е резултат от предварителен анализ на състоянието на основните показатели на общинската образователна система и постигнатото до момента. Предназначението на програмата е да анализира и обобщи проблемите в системата на предучилищното и училищното образование в общината, да определи насоките за нейното реформиране и развитие през периода 2018 – 2020 г. при прилагане разпоредбите на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО).

Разработването на програмата цели да се определят в средносрочен план приоритетите в развитието на системата на предучилищното и училищното образование в община Разград, целите и мерките за тяхното реализиране, като се ангажират отговорните за това институции.

Програмата за периода 2018-2020 година е разработена въз основа на Закона за предучилищното и училищно образование и други стратегически и нормативни документи на Република България и Европейския съюз, като:

- Стратегия „Европа 2020“;
- Национална програма за развитие: България 2020;
- Национална стратегия за детето 2008 - 2018 г.
- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 - 2020)
- Национална стратегия за учене през целия живот 2014 - 2020 г.
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 г. – 2020)
- Стратегия за ефективно прилагане на информационни и комуникационни технологии в образованието и науката на Република България (2014 - 2020 г.)
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства 2015-2020 г.
- Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри 2014 – 2020 г.
- Закон за професионалното образование и обучение;
- Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в РБ 2012 - 2020
- Стратегия за развитие на професионалното образование и обучение в Р. България за периода 2015 - 2020 г.
- Общински план за развитие на община Разград 2014 - 2020.

II. СЪСТОЯНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В ОБЩИНА РАЗГРАД

1. Население и демографска структура на Община Разград

Община Разград се намира в централната част на Североизточна България в източната част на Дунавската хълмиста равнина. Разград е естествен кръстопът на важни пътни артерии, свързващи Централна Европа с Черноморието и Азия. През административния център на общината минават първокласният път Русе - Варна и железопътна линия, която е важна връзка между пристанището на река Дунав в гр. Русе и черноморското пристанище в гр. Варна. Общинският център гр. Разград е разположен по протежение на река Бели Лом и по северния склон на Разградските височини. Географското разположение в съчетание с благоприятните природни и климатични условия обуславят ролята на Разград като административен и културен център от древността до днес.

Селищната мрежа в Община Разград включва 22 населени места, в т.ч. 1 град и 21 села. Общият брой на населението по постоянен адрес в община Разград към 15.12.2017 година е 66 501 души. От него 63,91% живеят в град Разград (42 503 души), а останалите 36,09% (23 998 души) в селата, намиращи се на територията на общината. Град Разград е областен и общински административен, важен икономически и културен център. Община Разград граничи с общините Кубрат, Завет, Исперих, Самуил, Лозница, Попово, Цар Калоян и Ветово. Сред съседните общини Община Разград заема първо място по население, а по територия е на второ място след Община Попово.

През 2017 година демографските показатели продължават да се влошават, но с по-слаби темпове спрямо предходните години. Протича процес на обезлюдяване на малките населени места и намаляване на хората в трудоспособна възраст, а оттам и намаляване на броя на децата, живеещи на територията на общината. Намалението на населението като цяло и на това в трудоспособна възраст, което води респективно и до намаление на броя на децата, се дължи на емиграционните и имиграционните процеси, протичащи в общината, както и на намаления естествен прираст на населението. Според данни на Националния статистически институт, през 2016 г. смъртността на ниво община Разград е 735 души при 378 живородени.

При разглеждане на тригодишен период (2014-2016) се очертава трайна тенденция на намаляване броя на живородените деца (Таблица 1).

Таблица 1: Живородени по данни на Националния статистически институт

Живородени деца за 2014 г. (общ брой)	415
Живородени деца за 2015 г. (общ брой)	385
Живородени деца за 2016 г. (общ брой)	378

Увеличават се гражданите с постоянен адрес в общината, които живеят в други населени места. Причината за това са ограничените възможности за професионална реализация на млади специалисти с висше образование. Това само по себе си допълнително засилва миграционните нагласи на млади семейства от слабо населени места, които искат да осигурят добро образование за децата си, което от своя страна засилва процеса на обезлюдяване.

Така представените демографски процеси в община Разград водят не само до намаляване броя на децата, на учениците, на учителите и налага оптимизиране на структурата на образователните институции, но при изключителна прецизност, за да се минимизира негативното влияние и да се осигури равен достъп до качествено образование на всички деца и ученици. Намаляването на броя на децата в предучилищна и училищна възраст води до, реорганизация на групите, паралелките и педагогическия състав. Учениците от по-малките населени места пътуват всекидневно до училищата в общинския център.

Трайна тенденция в национален мащаб, която се проектира и в община Разград, е повишане на средната възраст на педагогическия персонал в институциите от предучилищното и училищното образование и поетапното пенсиониране на значителна част от учителите. Същевременно е нисък процентът на младите специалисти, които започват работа в образователните институции.

Изводът от гореизложените данни е, че е нужно предприемане на комплексни мерки за намаляване на негативните демографски тенденции и отрицателното им влияние върху образователната система в общината.

2. Анализ и оценка на системата на предучилищното и училищното образование в община Разград

Анализът има за цел постигане на една широкообхватна оценка на факторите, които са от значение за развитието на общинската образователна структура, и описание на въздействието на тези фактори, които се отразяват върху нейното развитие.

Община Разград разполага с достатъчна мрежа от детски градини и училища, с необходимия капацитет да се обхванат всички живущи на територията на общината деца в

предучилищна и училищна възраст . През 2017 г. на територията на община Разград функционират 22 детски градини, които са на целодневно обучение, като 10 от тях са в гр. Разград; 21 училища, от които 16 са общински (Таблица 2). От 16-те общински училища, 11 са основни, като 5 са в гр. Разград и 6 - в други населени места на общината. Средните общински училища са 5: ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф”, ППМГ „Акад. Н. Обрешков”, Спортно училище, СУ „Христо Ботев” и ПГССХВТ „Ангел Кънчев”. В община Разград функционират 5 държавни професионални гимназии с обучение по направленията хранително-вкусова промишленост, информационни технологии, икономика, биотехнологии, машиностроене, автотранспорт и строителство, облекло и 1 Помощно училище интернат в с. Осенец, което от 20.07.2017 г. е преобразувано в Център за специална образователна подкрепа.

Таблица 2: Структура на мрежата от училища и детски градини на територията на община Разград през 2017 г.

16 Общински училища					5 Държавни училища	Общински детски градини
11 основни училища	2 профилирани гимназии	1 средно училище	1 спортно училище	1 професионална гимназия	5 професионални гимназии	22

За развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците от община Разград в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта се предлагат извънкласни дейности в четири центъра за подкрепа за личностно развитие: ЦПЛР-Център за работа с деца, ЦПЛР-Център за ученическо, техническо и научно творчество, ЦПЛР-Ученическа спортна школа и ЦПЛР-Междучилищен център по трудово-политехническо обучение /МУЦ - ТПО/.

За учениците от други общини, предпочели средните училища на община Разград, се предлагат добри условия за живот и възпитание в центъра за подкрепа за личностно развитие - Ученическо общежитие, с капацитет 500 места.

В община Разград функционира и Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование, който е в подкрепа на работата с децата със СОП – при индивидуалната работа с тях, както и в процеса на приобщаването им в училище.

Във връзка с регулиране процесите на адаптиране на образователните структури към интересите и потребностите на децата и учениците с цел развиване на ефективна и оптимална мрежа от институции в системата на предучилищното и училищното образование, отговаряща на интересите и способностите на децата и учениците и на социално-икономическия профил на региона, както и за повишаване ефективността на публичните разходи за образование през 2018 г. в системата на образованието в Община Разград настъпиха следните промени:

1. Със Заповед № 78/15.01.2018 г. на кмета на Община Разград във връзка с Решение № 478 по Протокол № 35 от проведено заседание на 21.12.2017 г. на Общински съвет - Разград е закрыта, считано от 01.04.2018 г., Детска градина „Шестте ястребинчета“, с. Липник, като децата са пренасочени към Детска градина „Митко Палаузов“, с. Киченица, при условията на ЗПУО.

2. Със Заповед № 77/15.01.2018 г. на кмета на Община Разград във връзка с Решение № 478 по Протокол № 35 от проведено заседание на 21.12.2017 г. на Общински съвет - Разград е закрыта, считано от 01.04.2018 г., Детска градина „Иглика“, с. Осенец, като децата са пренасочени към Детска градина „Здравец“, с. Гецово, при условията на ЗПУО.

3. Поради прекратяване дейността на Център за кариерно ориентиране – Разград, със Заповед № 75/15.01.2018 г. на кмета на Община Разград във връзка с Решение № 479 по Протокол № 35 от проведено заседание на 21.12.2017 г. на Общински съвет - Разград е променена чрез допълване дейността на Център за подкрепа за личностно развитие – Център за ученическо, техническо и научно творчество, както следва: Център за подкрепа за личностно развитие – Център за ученическо, техническо и научно творчество (ЦУТНТ) да

осъществява дейност за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките и технологиите *и кариерно ориентирани и консултирани*, считано от 01.01.2018 г. Финансирането по издръжката на дейността за кариерното ориентирани и консултирани в ЦПЛР – ЦУТНТ – Разград се осигурява от Министерството на образованието и науката и от Община Разград.

4. Със Заповед № 76/15.01.2018 г. на кмета на Община Разград във връзка с Решение № 488 по Протокол № 35 от проведено заседание на 21.12.2017 г. на Общински съвет – Разград е преобразуван чрез вливане Център за подкрепа за личностно развитие - Междуучилищен център по трудово-политехническо обучение, гр. Разград в Център за подкрепа за личностно развитие – Център за ученическо, техническо и научно творчество, гр. Разград, като съществуващите дейности са запазени.

2.1. Предучилищно образование

През 2017 година на територията на община Разград функционират 22 детски градини, в които като институции от системата на предучилищното и училищното образование, се отглеждат, възпитават, социализират и обучават деца от 2-годишна възраст до постъпването им в I клас в съответствие с държавния образователен стандарт за предучилищното образование в ЗПУО. 12 от детските градини се намират в селата на община Разград. 10 детски градини са в града. От общо 22-те населени места в община Разград в девет няма детски градини (в с. Радинград, с. Черковна, с. Просторно, с. Пороище, с. Ушинци и с. **Побит камък, с. Недоклан и с. Балкански, с. Дряновец**). Анализът на демографските тенденции в тези села не предполага промяна в посока откриване на детски градини в бъдеще.

В град Разград функционират две общински детски ясли с утвърдени традиции в отглеждането и възпитанието на деца до 3 годишна възраст - Детска ясла „Звездици” и Детска ясла „Слънчево детство”. Съществуват и 3 яслени групи, които са разкрити към ДГ № 6 „Шестте ястребинчета”, гр. Разград; ДГ № 11 „Детелина”, гр. Разград и ДГ „Осми март”, с. Дянково с основна задача подпомагане на семействата при отглеждане и възпитание на децата в ранна детска възраст.

Освен подготвителни целодневни групи в детските градини, подготвителна целодневна група в училище има в ОУ „Ив. С. Тургенев“, гр. Разград, а полудневна подготвителна група – в ОУ „Св. св. Кирил и Методий”, село Ясеновец.

Общинските детски градини са на целодневна организация на задължителното предучилищно образование, разполагат с добра материално-техническа база, педагогически кадри и помощен персонал с опит и необходимата квалификация, оптимални условия за отглеждане, възпитание и обучение на децата.

В детските градини се осигурява равен достъп на всички деца до качествено образование в съответствие с европейските изисквания и стандарти. Гарантиран е достъпа до добра подготовка на всяко дете за постъпване в училище, създадени са условия за овладяване на книжовен български език в междуетническа среда. Осигуряват се адекватни възможности за интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности.

В детските градини се предлага образование, отговарящо на индивидуалните потребности и способности на всяко дете, както и разнообразни допълнителни педагогически дейности – ранно чуждозиково обучение, занимания по различните видове изкуства, танци, спорт и туризъм.

Обхватът на децата в предучилищна възраст се запазва традиционно висок. Изпълнението на дейностите по създадения с решение на МС Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст създава предпоставки децата в задължителна предучилищна възраст да посещават детските градини в общината.

Броят и капацитетът на детските градини в общината и териториалното им разпределение, както и педагогическият и непедагогическият персонал в тях, са функция от броя на децата от 2 до 6-годишна възраст. В детските градини през учебната 2016/2017 година са обхванати 1 675 деца и 17 деца в подготвителна група в училище или общо 777 деца в задължителна предучилищна възраст. Към 01.12.2017 г. по данни от Националната

електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО) в детските градини и училища са обхванати общо 1679 деца в 75 целодневни групи и една полудневна група, като децата в задължителна предучилищна възраст са 790. Само в детските градини децата са 1648 в 74 целодневни групи. В община Разград няма детски градини, отговарящи на критериите за средищни и защитени детски градини.

Отчитайки броя на децата, наличният капацитет на детските градини, обхватът на децата, както и наличната база са достатъчни за пълното обхващане на децата в детските градини. Капацитетът на детските градини на делегиран бюджет към 01.12.2017 г. е отразен в Таблица 3, а броят на децата в тях по данни на НЕИСПУО - в Таблица 4 :

Таблица 3: Капацитетът на детските градини на делегиран бюджет по данни на отдел „Образование”

	Детски градини на делегиран бюджет	Занимални	Групи
1	ДГ №2 "Лудогорче" гр.Разград	6	6
2	ДГ №3 "Приказка" гр.Разград	6	5
3	ДГ №4 "М. Палаузов" гр.Разград	6	6
4	ДГ №5 "Незабравка" гр.Разград	5	5
5	ДГ №6 "Шестте ястребинчета" гр.Разград	9	7
6	ДГ №7 "Васил Левски" гр.Разград	4	4
7	ДГ №8 "Райна Княгиня" гр.Разград	7	3
8	ДГ №11 "Детелина" гр.Разград	8	5
9	ДГ №12 "Зорница" гр.Разград	8	8
10	ДГ №14 "Славейче" гр.Разград	7	7
11	ДГ „Осми март” с. Дянково	6	5
12	ДГ№2 «Дора Габе» с. Ясеновец	4	2
	Общо:	76	63

Таблица 4: Брой деца в детски градини (по години) по данни на НЕИСПУО

Учебна година	2013/2014.	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Брой деца в ДГ	1 918	1 892	1701	1675	1648

Статистиката /Таблица 4/, отразява влиянието на демографските, социалните и икономическите фактори върху намаляване броя на децата в предучилищна възраст и необходимостта от редуциране на броя на детските градини през годините – от 24 градини през 2013 г., до 20 през 2018 г.

2.2. Училищно образование

През учебната 2016/2017 г. се отчита промяна в броя на общинските училища, който нараства от 15 на 16 след промяна статута на Професионална гимназия по селско стопанство и хранително-вкусови технологии „Ангел Кънчев”, гр. Разград от държавно в общинско училище, а броят на държавните училища се променя от 7 на 6. През 2017/2018 учебна година общинските училища са 16, а държавните училища от 6 стават 5, след като Помощно училище интернат в с. Осенец, от 20.07.2017 г. е преобразувано в Център за специална образователна подкрепа.

През 2017/2018 учебна година в община Разград училищата са общо 21 на брой и се разпределят по следния начин:

Общински училища

- 14 неспециализирани училища, от които:
 - 11 основни училища (5 в град Разград и 6 в общинските села - Ясеновец, Дянково, Раковски, Стражец, Киченица и Осенец) - ОУ „Васил Левски”, ОУ „Никола Икономов”, ОУ „Н. Й. Вапцаров”, ОУ „Отец Паисий”, ОУ „Ив. С. Тургенев”, ОУ „Елин Пелин”, с. Стражец, ОУ „Д-р П. Берон”, с. Осенец, ОУ „Г. С. Раковски”, с. Раковски, ОУ „Отец Паисий”, с. Дянково, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”, с. Ясеновец, ОУ „Кирил и Методий”, с. Киченица;
 - 1 средно училище – Средно училище „Христо Ботев”;
 - 2 профилирани гимназии - ППМГ „Акад. Никола Обрешков”, ППЧЕ „Екзарх Йосиф”;
- 1 специализирано училище – Спортно училище, гр. Разград;
- 1 професионална гимназия - ПГССХВТ „Ангел Кънчев”.

Държавни училища

- 5 професионални гимназии - НПТГ „Шандор Петьофи”, ПГИ „Робер Шуман”, ПГХТБТ „Мария Кюри”, ПГТС „Христо Смирненски”, ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина”.

За учениците, живеещи в населени места, в които няма училища, обучението се осъществява в училищата, които са на най-близко разстояние - средищни училища според действащия ЗПУО . С Решение № 766 на Министерския съвет от 12 декември 2017 г. седем общински училища са включени в Списъка на средищните училища в РБългария за 2017/2018 г. - Средно училище „Христо Ботев”, гр. Разград, ОУ „Отец Паисий”, гр. Разград, ОУ „Никола Икономов”, гр. Разград, ОУ „Васил Левски”, ОУ „Н.Й.Вапцаров”, ОУ „Кирил и Методий” с. Киченица, ОУ „Д-р П. Берон” с. Осенец. Защитени училища в община Разград няма.

За децата и за учениците (от I до XII клас включително), които отговарят на условията на чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование, както и за пътуващите до средищните училища, Община Разград осигурява **безплатен транспорт**. Организацията на превоза е регламентирана в Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, приета с ПМС № 163 от 29.06.2015 година.

Пътуващите деца и ученици от детските градини и училищата към 08.01.2018 г. са 799, а към 02.04.2018 г. са 809 с тенденция към увеличаване.

Във всички основни училища и СУ „Хр. Ботев” се осигурява **целодневна организация на учебния ден (Таблица 5)**.

Таблица 5: Брой групи и брой ученици, включени в целодневна организация на учебния ден.

Община	Населено място	Име на училището	ЦОУД през 2015/2016 уч. г.		ЦОУД през 2016/2017 уч. г.		ЦОУД през 2017/2018 уч. г.	
			бр. групи	бр. ученици	бр. групи	бр. ученици	бр. групи	бр. ученици
Разград	Разград	ОУ „Н. Й. Вапцаров”	6	155	6	144	6	159
Разград	Разград	СУ „Христо Ботев”	10	209	10	204	9	183
Разград	Разград	ОУ „Васил Левски”	8	197	8	204	9	216
Разград	Разград	ОУ „Н. Икономов”	12	312	12	300	14	327
Разград	Разград	ОУ „И. С. Тургенев”	12	225	12	220	10	222
Разград	Разград	ОУ „Отец Паисий”	9	184	9	173	8	163
Разград	Осенец	ОУ „Д-р Петър Берон”	2	51	2	44	2	52

Разград	Раковски	ОУ „Г. С. Раковски”	4	107	4	100	4	102
Разград	Дянково	ОУ „Отец Паисий”	3	82	3	80	3	78
Разград	Ясеновец	ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”	2	43	2	45	4	74
Разград	Киченица	ОУ „Кирил и Методий”	1	51	2	51	2	50
Разград	Стражец	ОУ „Елин Пелин”	4	65	0	0	0	0
Общо за община Разград:			73	1681	70	1565	71	1626

През учебната 2016/2017 г. в общинските училища са се обучавали 4 605 ученици, разпределени в 218 паралелки. Още 1 287 ученици се обучават в държавните училища на територията на град Разград. Към 01.12.2017 г. по данни от Националната електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО) на територията на общината има 6 124 ученици в дневна, самостоятелна, индивидуална и комбинирана форма на обучение в общинските и държавните училища, от които 4 585 са в общинските училища, разпределени във 211 паралелки. Наблюдава се увеличение на общия брой на учениците в сравнение с 2016/2017 учебна година. В община Разград за периода от учебната 2013/2014 г. до 2015/2016 г. се наблюдава постепенен спад, а през 2016/2017 и 2017/2018 учебна година тенденция към увеличение в броя на учениците.

Таблица 6: Брой ученици по години (по данни на НЕИСПУО)

2013/2014 уч. г. (към 02.12.2013 г.)	2014/2015 г. (02.12.2014 г.)	2015/2016 г. (към 02.12.2015 г.)	2016/2017 г. (към 02.12.2016 г.)	2017/2018 г. (към 01.12.2017 г.)
4 558	4 554	4 458	4 605	4 585

Въпреки че по-голямата част от учениците от община Разград се обучават в училищата в общинския център, слети и маломерни паралелки има не само за селските училища, но в училища в града. Мерките, които са предприети от страна на общината, са свързани с поддържането на системата от средищни училища, осигуряване на безплатен транспорт и целодневна организация на учебния ден.

Таблица 7: Брой слети и маломерни паралелки – сравнителни данни за учебните 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 и 2017/2018 години.

Училища	Общ брой ученици			Брой маломерни паралелки			Брой слети маломерни паралелки		
	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018
ОУ „Елин Пелин”, с. Стражец	67	66	56	-	-	1	2	3	3
ОУ „Кирил и Методий”, с. Киченица	69	71	58	2	2	1	3	2	2
ОУ „Д-р Петър Берон”, с. Осенец	73	67	63	2	2	1	2	3	2
ОУ „Отец Паисий”, гр. Разград	252	243	192	2	3	2	-	-	-
ОУ „И. С. Тургенев”, гр. Разград	-	278	287	-	4	2	-	-	-
ОУ „Отец Паисий”, с. Дянково	107	131	112	5	4	4	-	-	-
ОУ „Г. С. Раковски”, с. Раковски	135	132	118	5	4	3	-	-	-
ОУ „Св. св. Кирил и Методий”, с. Ясеновец	220	200	177	-	1	1	-	-	-
Спортно училище, гр. Разград	102	103	96	2	3	1	-	-	-
СУ „Хр. Ботев”, гр. Разград	-	345	325	-	3	1	-	-	-

ПГССХВТ „А.Кънчев“, гр. Разград	-	-	193	-	-	2	-	-	-
Общо:	1025	1636	1677	18	26	19	7	8	7

Образователната политика на Община Разград е насочена към поддържане на паралелки и специалности или разкриване на нови такива съобразно интереса на младите хора, социално-икономическото развитие на региона и необходимостта от кадри, както и с Общинския план за развитие на Община Разград 2014-2020.

Профилираното образование за 2017/2018 учебна година в община Разград се осъществява в следните профили:

- *Профил: Природни науки, Профил: Математически, Профил: Софтуерни науки и Профил: Икономическо развитие* – в Профилирана природоматематическа гимназия „Акад. Никола Обрешков” с 511 ученици в 21 паралелки /към 30.03.2018 г./;
- *Профил: Чуждоезиков* – в Профилирана гимназия с преподаване на чужди езици „Екзарх Йосиф” с 536 ученици в 20 паралелки /към 30.03.2018 г./.

Двете профилирани гимназии реализират на 100% планирания **план-прием** в предходните и през настоящата учебна година.

Планираният през 2018/2019 учебна година план-прием в двете училища запазва приоритетните – профил „Чуждоезиков” – четири паралелки с прием след VII клас за езиковата гимназия и профили „Природни науки“, „Математически“, „Софтуерни науки“ и „Икономическо развитие“ – четири паралелки с прием след VII клас и една паралелка с прием в V клас природоматематическата гимназия..

През 2017/2018 учебна година в СУ „Христо Ботев”, гр. Разград от планираната една паралелка с профил „Предприемачески” след завършен седми клас и една паралелка в профил: Технологичен „Предприемачество и бизнес” след завършен осми клас е осъществен прием в планираната една паралелка в профил: профил: Технологичен „Предприемачество и бизнес” след завършено основно образование. За 2018/2019 година училището планира план-прием в една паралелка с профил „Природни науки” след завършено основно образование – VII клас. За осъществяване на обучението по профил „Природни науки” училището разполага създадена лаборатория по химия и възможност за оборудване на кабинет по биология, както и с квалифицирани учители, които да преподават по учебните предмети, заложи в училищния учебен план на профила.

2.3. Професионално образование

През учебната 2017/2018 година в община Разград функционират 6 професионални гимназии - пет професионални гимназии с държавно финансиране и една – с общинско финансиране. Професионалните гимназии в община Разград през 2016/2017 и 2017/2018 учебни години имат следните статистически характеристики (*Таблица 8 и Таблица 9*). От посочените данни е видно, че броят на учениците, обучавали се в професионалните гимназии се е увеличил през 2017/2018 г на 1 875 ученици в сравнение с предходната година, когато броят на учениците е възлизал на 1 661.

Таблица 8: Професионални гимназии в община Разград – паралелки, ученици, персонал (брой) през учебната 2017/2018 г. /към 30.03.2018 г./

Професионална гимназия	Паралелки брой	Ученици брой	Педагогически персонал общо	В т.ч. учители по проф. подготовка	Непедагогически персонал	Общо персонал
ПГИ „Робер Шуман”	23	501	40	12	9	49

НПТГ „Шандор Петьофи”	25	545	51	21	12	62
ПГХТБТ „Мария Кюри”	11	221	16	7	7	23
ПГССХВТ „Ангел Кънчев”	11	192	15	6	10	25
ПГТС „Хр. Смирненски”	10	216	17	7	7	24
ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина”	11	200	14	6	4	18
Общо:	91	1875	153	59	49	201

Таблица 9: Професионални гимназии в община Разград – паралелки, ученици, персонал (брой) през учебната 2016/2017 г.

Професионална гимназия	Паралелки брой	Ученици брой	Педагогически персонал общо	В т.ч. учители по проф. подготовка	Непедагогически персонал	Общо персонал
ПГИ „Робер Шуман”	22	463	40	14	11	51
ПТГ „Шандор Петьофи”	26	495	47	18	15	62
ПГХТБТ „Мария Кюри”	11	200	18	8	7	25
ПГССХВТ „Ангел Кънчев”	9	164	14	8	11	25
ПГТС „Хр. Смирненски”	9	190	15	7	7	22
ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина”	9	149	11	5	4	15
Общо:	86	1661	145	60	55	200

Професионалните гимназии подготвят специалисти със средно образование в областта на химическата промишленост и биотехнологиите, машиностроенето, информационните технологии, селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, облекло и дизайн, транспорт и строителство, по икономически дисциплини.

Всяка една от шестте професионални гимназии реализира обучение по професии, които са съобразени с областния и общинския план за развитие на икономиката, референциите от работодатели, интересите и желанията на ученици и родители. Взети са под внимание резултатите от мерките по кариерното и професионално ориентиране, което се влияе от семейното и училищно възпитание, семейната и социална среда, но е от особено значение за подпомагане на учениците при прехода от основното към средното образование, както и за младите хора, застрашени от отпадане от образователната система без квалификация.

Основните тенденции в развитието на професионалните гимназии в град Разград са свързани с насърчаване сътрудничеството между бизнес и образование, развитие на публично-частното партньорство, модернизирание на образователната система и

подготвяне на по-мотивирани, компетентни и информирани специалисти. В тази връзка в държавния план-прием в общинските гимназии се залагат за разкриване специалности, които да бъдат адекватни на общественно-икономическите критерии и потребности на общината. Съвместно с РУО – Разград, Областна администрация и браншовите организации на територията на общината и областта се формират ежегодно политиките, подготовката на кадри за бизнеса.

За повишаване на практическите умения на учениците и подпомагането им в производствената практика професионалните гимназии провеждат производствена практика на реални работни места, като сключват договори за сътрудничество. За кариерното развитие на своите ученици гимназиите сключват договори с висши учебни заведения.

С реализирането на професионални паралелки – първа степен ПКС към професионалните гимназии - ПГССХВТ „Ангел Кънчев”, гр. Разград и ПГО „Станка Николица Спасо Еленина”, гр. Разград, за ученици със СОП, РУО – Разград и Община Разград се стремят към създаване на подкрепяща среда и нарастване на предложените грижи за учениците с увреждания /СОП/, и по-специално за придобиване на професионална квалификация и умения за социална адаптация.

Професионалните гимназии разполагат с подходяща материално-техническа база. Наличните учебни корпуси, работилници и кабинети по съответните професии и специалности, застъпени в професионалната мрежа в общината, осигуряват работни места за всички обучавани. Училищните ръководства полагат грижи за опазване, поддържане, актуализиране и развиване на материално-техническата база. Професионалните гимназии разполагат с нужния преподавателски капацитет за специализираната професионална подготовка. Търсят се възможности за оборудване със съвременни учебно-технически средства, с оглед стимулиране на кариерното и професионалното развитие на учителите по професионална подготовка и тяхното задържане в образователната система. Интегрират се нови образователни технологии в учебния процес по професионална подготовка, като целта е създаване на нов дизайн на учебната среда, стимулираща личностното развитие на учениците.

Качествена професионална подготовка ще се осигури като продължи реализирането на учебната и производствена практика на реални работни места, както в училище, така и на предоставените такива от бизнеса, а също и практика, реализирана в чужбина – работа на професионалните гимназии по различни проекти. В процеса на реализиране на практиката на реални работни места, осигурени от бизнеса, учениците се срещат и контактуват с много хора – учители, наставници, граждани, установяват нови социални контакти, а това дава възможност за тяхната ефективна личностна ориентация.

Професионалните гимназии осъществяват и задочно обучение, което е стъпка към осигуряване на всеобхватен и гъвкав достъп до образование и обучение с цел овладяване и актуализиране на умения, необходими за активно участие в обществото, основано на знания. С тази форма на обучение се цели намаляване на отпадналите от училище ученици, намаляване на безработицата и на несъответствията между квалификацията на кадрите и изискванията на пазара на труда.

Професионалното образование безспорно има своите традиционни достойнства, които следва да бъдат съхранени. Едновременно с това динамичният и високотехнологичен се свят поставя нови предизвикателства, което предпоставя развитието на професионалното образование като гъвкава, значима и адаптивна система, отразяваща социално-икономическия профил и състоянието на пазара на труда, вписваща се в общата визия за регионално развитие. Затова през следващия стратегически период 2018 - 2020 г., усилията ще бъдат насочени към синхронизиране на резултатите от професионалната подготовка с очакванията на бизнеса, който има нужда от компетентни кадри, мобилни, с развито икономическо мислене, адекватна езикова подготовка, специфични знания и умения, отговарящи на социално-икономическия профил на пазара на труда.

2.4. Висше образование

Развитието на висшето образование е от съществено значение за икономическото, културното и социалното развитие за района. Функционирането на Филиал - Разград към РУ „Ангел Кънчев“, гр. Русе осигурява на Община Разград научен потенциал за развитие на бизнеса, привлича млади хора, които са не само потребители на стоки и услуги, но и създават неповторима атмосфера.

Обучението на студенти в Разград датира от 1986 г., когато с Постановление №24 на МС е създаден Техникум над средно образование по биотехнологии. През 1989 г. с Постановление № 52 на МС той се преименува в Институт по химични технологии и биотехнологии. Постановление № 16 на МС от 27.01.1997 г. преобразува ИХТБТ в Технологичен колеж като част от структурата на Русенския университет „Ангел Кънчев“.

От **08.02.2008 г.** с Постановление № 17 на МС Технологичен колеж - Разград е преобразуван във Филиал на Русенския университет „Ангел Кънчев“ за обучение по специалности от **професионални направления**: Химични технологии, биотехнологии, хранителни технологии. Филиал - Разград е част от структурата на Русенски университет "Ангел Кънчев" и е единственото висше училище в Северна България, което подготвя съвременни, квалифицирани и широкопрофилни специалисти за потребностите на биотехнологичната, хранително-вкусовата и химическата промишленост.

Във Филиал - Разград функционират две катедри - "Биотехнологии и хранителни технологии" и "Химия и химични технологии". Завършилите Филиала придобиват образователно-квалификационна степен „бакалавър“ с професионална квалификация - инженер по съответното направление. Те могат да продължат обучението си за образователна степен "магистър". Придобилите бакалавърска степен могат да продължат обучението си в две магистърски програми: *Фармацевтични и козметични продукти* и *Силикатни материали*.

Потребители на кадри, завършили Филиала в Разград са *Амилум-България АД* Разград, *Антибиотик АД* Разград, *Биовет* Разград АД, *Стинг АД* София (база Разград), *Каолин Сеново АД*, *Хан Аспарух* Исперих АД, *Мегахим Русе АД*, *Лавена Шумен АД*, *Селур фарма АД* Разград, *Семпе 2 ООД* Разград, *Винпром Лудогорие ООД*, Разград, *Маклер комерс ЕООД* София (база с. Брестовене), *Амета холдинг* Разград, *Роса АД* Попово и др. фирми с предмет на дейност свързан с професионалните направления на Филиал - Разград.

2.5. Човешки ресурси (кадрова обезпеченост)

Учебният процес в училищата и детските градини на община Разград е кадрово обезпечен със специалисти, отговарящи на изискванията на Наредба № 12 на МОН за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. През 2016/2017 г. щатът на педагогическия персонал в общинските училища е общо 395,04, а в детските градини - 163,5. Общият брой на педагогическите и непедагогическите специалисти в детските градини е намалял в сравнение с 2016/2017 г. през 2017/2018 учебна година, а в училищата през 2017/2018 учебна година се е увеличил. Промените в броя на децата и на учениците, както и образователните реформи, водят до промени в щата на персонала (**Таблица 10**).

Таблица 10: Численост на персонала в училища и ДГ през 2016/2017 уч. г. и 2017/2018 уч. г.

Учебна година	Общински училища					Детски градини				
	Общ брой ученици	Общ брой паралелки	Общо персонал	Педагогически персонал	Непедагогически персонал	Общ брой деца	Общ брой групи	Общо персонал	Педагогически персонал	Непедагогически персонал
2016/2017г.	4605	218	510,07	395,04	115	1675	72	329,75	163,5	166,25

2017/2018г.	4 585	211	551,7	435,83	115,77	1648	74	323,75	160	163,75
-------------	-------	-----	-------	--------	--------	------	----	--------	-----	--------

Тенденция към намаляване на персонала показва числеността на персонала в центровете за подкрепа за личностно развитие в община Разград (**Таблица 11**).

Таблица 11: Численост на персонала в ЦПЛР през 2016/2017 уч. г. и 2017/2018 уч. г.

ЦПЛР	2017/2018 г. /Данни към 01.12.2017 г./				2016/2017 г. /Данни към 01.12.2016 г./			
	Общ брой ученици	Общо персонал	Педагогически и персонал	Непедагогически персонал	Общ брой ученици	Общо персонал	Педагогически персонал	Непедагогически персонал
ЦПЛР - МУЦ по ТПО	107	6	3	3	44	7	1	6
ЦПЛР - ЦРД	527	11,9	8,9	3	666	11,7	8,7	3
ЦПЛР - УСШ "Р. Бухтев"	501	11,5	8	3,5	561	14,4	10,9	3,5
ЦПЛР - ЦУТНГ	777	13	7	6	419	12,2	6,7	5,5
Общо:	2075	42,4	26,9	15,5	1690	45,30	27,30	18,00

По отношение на квалификациите в последните няколко години се наблюдава повишаване интереса на учителите към повишаване на своята квалификация чрез участие в различни обучителни курсове, семинари, външни квалификационни форми на НИОКСО и депатраменти за усъвършенстване на учители, както и организиране на вътрешноквалификационни форми – открити практики и други.

От 162 педагогически специалисти в детските градини на територията на община Разград 115 са преминали през различни квалификационни форми през годината, проведени:

по програми от Информационния регистър на МОН – 2;

от Висши училища – 21;

от специализирани обслужващи звена – 15;

от РУО – Разград – 18;

от община Разград – 10;

институционална – външна – 14;

вътрешноучилищни квалификации – 123.

Двама от педагогическите специалисти в ДГ са получили V-та ПКС през 2017 година.

От 518 педагогически специалисти в училищата на територията на община Разград 489 са преминали през различни квалификационни форми през годината, проведени:

по програми от Информационния регистър на МОН – 44;

от Висши училища – 181;

от научни организации – 39;

от специализирани обслужващи звена – 92;

по Оперативни програми – 11;

от обучителни институции в чужбина – 12;

от РУО – Разград – 91;

от община Разград – 40;

институционална – външна – 88;

вътрешно-училищни квалификации – 362;

други – 21.

20 педагогически специалисти от училищата са получили ПКС през отчетния период: 9 – V-та ПКС, 7 – IV-та ПКС, 2 – III-та ПКС и 2 – II-ра ПКС.

По национална програма „Квалификация“ за участие на учители по професионална подготовка в област на образование „Техника“ и „Информатика“ и на учители по учебните предмети информатика и информационни технологии от общообразователната подготовка в

Националната учителска програма в ЦЕРН – Женева в периода 14 – 22 октомври 2017 г. е одобрена преподавателка от Профилирана ПМГ "Акад. Никола Обрешков", гр. Разград.

По отношение на възрастовата характеристика на педагогическите специалисти, **негативната тенденция на повишаване на средната възраст на учителския състав.** Анализът на данните за детските градини и училищата показва, че голяма част от педагогическия персонал е със значителен трудов стаж, като средният процент прослужено време на персонала в ДГ /педагогически и непедагогически/ е 26,30, а за училищата – 25,46.

Прогнозата за следващите няколко години е увеличение на потребностите от млади педагогически специалисти в сферата на предучилищното и училищното образование. Това поражда необходимостта от мерки за повишаване на тяхната мотивация за избор на учителската професия като възможност за реализация.

2.6. Състояние на материално-техническата база

Поддръжката и модернизирването на материално-техническата база в системата на училищното и предучилищното образование е приоритет в образователната политика на Община Разград, част от Общинския план за развитие на община Разград 2014-2020 г. Наред с текущата поддръжка на сградния фонд, която се прави ежегодно, непрекъснато се осъвременява МТБ с дидактически средства, информационни и комуникационни технологии, като се използват възможностите, предоставени от националните програми на МОН.

Осъществяват се ремонтни дейности на сградния фонд на училищата и детските градини в община Разград (бойдисване, освежаване, саниране, внедряване на мерки за енергийна ефективност, изграждане на нови отоплителни инсталации), предпоставка за осигуряване на качество на образованието и добри условия за обучение.

През 2017 г. ремонтни дейности са извършени в:

- 7 общински детски градини в селата на обща стойност 5 270 лв. (ремонт на покрив – 4 920 лв., освежаване на занимални и коридори – 350 лв.);
- общински училища (освежени и ремонтирани класни стаи и коридори, санитарни помещения, стълбища, парапети);
- ОУ „Васил Левски“ – изграждане на ново вътрешно пространство по проект на фондация „Америка за България“ на стойност 250 000 лв.;
- ОУ „Отец Паисий“, с. Дянково (подмяна на стара с нова отоплителна инсталация) на стойност 21 000 лв.;
- ПГТС "Хр. Смирненски", гр. Разград по НП „СЪЗДАВАНЕ НА ДОСТЪПНА АРХИТЕКТУРНА СРЕДА И СИГУРНОСТ В УЧИЛИЩЕ“, Модул „Създаване на достъпна архитектурна среда“ на стойност 31 916 лв. и 6 797лв. по Модул „Сигурност“; 10 000 лв. за подмяна на сервизни врати; 4000 лв. за текущи и извънредни ремонтни дейности;
- ПГХТБТ "Мария Кюри", гр. Разград (подмяна на входна врата) на стойност 1 500 лв.;
- ЦПЛР -Ученическо общежитие (Ремонт на отоплителна инсталация, смяна на котли на стойност 50 943,69 лв.;
- ЦПЛР – ЦУТНТ - подменени прозорци и основен ремонт на два кабинета на стойност 6 912 лв.

През 2017 г. е одобрено подаденото през 2016 г. от Община Разград проектно предложение „Ремонт, обновяване на материално-техническата база и мерки за енергийна ефективност в образователните институции на територията на гр. Разград“, в което се предвижда да бъдат изпълнени дейности, насочени към създаването на съвременна образователна среда в 11 обекта – Детски ясли „Звездици“ и „Слънчево детство“, Детски градини „Райна Княгиня“, „Славейче“, „Митко Палаузов“, „Шестте ястребинчета“, „Зорница“, „Приказка“ и „Незабравка“ и ОУ „Н. Й. Вапцаров“ и ПППЧЕ „Екзарх Йосиф“, както и изграждането на физкултурен салон, обслужващ двете училища. Заложените в проектното предложение строително-монтажни работи ще са в изпълнение на мерки за енергийна ефективност и укрепване, безопасност при експлоатация, хигиена, здраве, достъпна среда, ремонт и благоустрояване на прилежащи дворни пространства.

Всички институции в системата на предучилищното и училищното образование поддържат в добро състояние игрищата и дворните си пространства. ОУ „Н. Икономов“ и ОУ „В. Левски“ бяха наградени за най-добре изглеждащи и поддържани дворни пространства.

Отоплението в образователните институции в община Разград се осъществява чрез използване на природен газ, топлинна енергия, нафта, дърва и електроенергия (Таблица 12).

Таблица 12: Вид отопление в училища, детски градини и ЦПЛР

Училища/ДГ/ ЦПЛР	Вид отопление				
	природен газ	топлинна енергия	нафта	дърва	ел. енергия
Детски градини	7	4	1	8	2
Училища	11	0	2	3	0
ЦПЛР	2	2	1	0	0

По отношение на допълнителната подкрепа на деца със специални образователни потребности за постигане на изискването за достъпна архитектурна среда в 6 училища има изградени рампи – ОУ „Н. Икономов“, СУ „Хр. Ботев“, ОУ „Н. Й. Вапцаров“, ОУ „В. Левски“, ОУ „Ив. С. Тургенев“ и ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец, НПТГ „Ш. Петьофи“. В ОУ „Н. Икономов“ и СУ „Хр. Ботев“ са изградени и санитарни възли за деца със СОП.

По проект „Усмивки за всички деца“ на СУ „Христо Ботев“, гр. Разград за активното приобщаване на деца със СОП са оборудвани и обзаведени ресурсен кабинет и стая за отдих.

Всички училища, детски градини и ЦПЛР се помещават в сграден фонд – публична общинска и държавна собственост. Повечето училища в общината имат достатъчно капацитет по отношение на материалната база. Проблемът, съществуващ при две училища с голям брой ученици – ППМГ „Акад. Н. Обрешков“, гр. Разград и ОУ „В. Левски“, гр. Разград, които се помещават в една сграда, е разрешен като на ППМГ „Акад. Н. Обрешков“, гр. Разград е предоставена част от сградата, в която се намират СУ „Христо Ботев“, гр. Разград и Спортно училище, гр. Разград. Освен тях, на две смени учат ППЧЕ „Екзарх Йосиф“ и ОУ „Н. Й. Вапцаров“. Липсата на достатъчно помещения за обучение в една смяна не дава възможност за достатъчно извънкласни занимания с учениците и поражда необходимост от допълнителен сграден фонд.

Състояние на сградния фонд на ЦПЛР в град Разград

- **ЦПЛР-ЦУТНТ** - Учебно-техническата и материалната база се обновяват периодично, но недостатъчно бързо, при сравнение с бързото развитие на технологичните процеси и технологиите и потребности на учениците. За нуждите на клубовете в Центъра са предоставени 12 стационарни и 2 преносими компютъра, 1 мултимедиен проектор, 2 диктофона, 1 видеокамера. Сградата се отоплява от ТЕЦ, не е обследвана, за да бъде включена в проект за енергийна ефективност. Сградата се състои от 7 кабинета и 2 зали: компютърен кабинет с локална мрежа и достъп до интернет, работилница, кабинети по математика, биология, български език и литература; библиотека, зала за общи мероприятия и конферентна зала.

От 01.01.2018 г. **ЦПЛР-МУЦ-ТПО** се влива в ЦПЛР-ЦУТНТ. Сградният фонд преминава към ЦПЛР-ЦУТНТ. Той е на много добро ниво - кабинети и работилници - два кабинета по „Кулинарство“ с пълно оборудване, два кабинета по „Техническо чертане“, кабинет по „Компютърни технологии и предприемачество“, кабинет по „Природата в дома“; работилници по занаяти: Металообработване, Дървообработване, Текстил, Електротехника и Стругарство, което е предпоставка да по-пълното задоволяване на интересите и на потребностите на учениците.

- **ЦПЛР-ЦРД** се помещава в две бази – подблокови помещения на ул. „Марица” № 7 и на ул. „Грънчарска” № 5.

Състоянието на сградния фонд налага ремонтни дейности и освежаване. Центърът разполага със 7 учебни кабинета и 3 зали, 3 административни кабинета. Учебно-технически средства, с които разполага са : компютри – 19 бр., принтери – 5 бр., скенери – 2 бр., телевизори – 2 бр., музикални уредби /озвучителни системи/ - 3 бр., микрофони– 5 бр., духови музикални инструменти – 24 бр., видеокамера - 1 бр., синтезатори – 3 бр., пиана – 6 бр.

- **ЦПЛР-УСШ „Р. Бухтев”** стопанисва спортна зала «Лудогорец», като в нея са обособени: зала тенис на маса, зала шахмат, фитнес зала. Състоянието на материално техническата база е добро.

- **ЦПЛР-Ученическо общежитие** - Общежитието е ситуирано в 4 блока, като с решение на Общински съвет първите етажи от бл.”А” и бл. „Г” са предоставени за ползване съответно на общинско и областно управление на земеделието и др. общински структури. В приземният етаж на бл. „Г” се помещава РЦПППО по силата на договор между Община Разград и Министерството на образованието. 167 стаи са за постоянно обитаване, 11 са занималните, 2 - кухненски офиси, 3 помещения за помощния персонал, работилница, котелна зала в сутерена на бл.”А”, 6 санитарни помещения, три ПРУ, малки складове, с площ до 8 кв. м. Складът под бл.”В” се стопанисва от отдел „Образование” при общината. В занималните са обособени 2 компютърни кабинета, стоматологичен кабинет и др. Извършена е паспортизация на сградата, като условие за включването ѝ към общинските обекти в централната част на града с оглед на бъдещо саниране по програмата за енергийна ефективност.

Във връзка със създаването на сигурна и безопасна среда с оглед ограничаване до минимум проявите на агресия и престъпност сред учениците на места е въведена на система за видеонаблюдение в училищата и в детските градини, с която се наблюдават входовете, както и територията около тях.

Осигурява се и физическа охрана, която контролира достъпа до сградите на детски градини и училища и се намесва при възникване на ситуации на конфликти или обществено неприемливо поведение. Друга форма за осигуряване на безопасност на сградите е охраната чрез СОТ.

През 2016 година ПГТС «Хр. Смирненски», гр. Разград е с одобрен проект по **Национална програма "Достъпно и сигурно училище": Модул „Сигурност“**, по който са сложени нови камери и е осъществен контрол на достъпа до сградите. Проектът е на стойност 27 835,86 лв.

Национална програма "Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование" има за цел да стабилизира информационно-комуникационна инфраструктура и да обнови хардуера в компютърните кабинети в училищата. Състоянието на наличната компютърна техника в учебните заведения обуславя необходимостта от обновяване на хардуерната база, внедряване на модерни и иновативни технологии, на терминални решения, доставка на компютри за компютърни кабинети и др., което обезпечава училищното образование за провеждане на модерен и ефективен учебен процес. По програма през 2016 година са изразходвани 4 754 лв. за осигуряване на интернет достъп на училищата от общината. Също по програмата в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец са закупени монитор и клавиатура на стойност 192 лв., в ОУ „Кирил и Методий“, с. Киченица е закупен лаптоп на стойност 449 лв., от които по програмата - 216 лева. В ПГССХВТ „Ангел Кънчев“, гр. Разград са усвоени 14 720 лева за подобряване на материално-техническа база. За внедряване на съвременни информационни и комуникационни технологии и оборудване в образователния процес в ОУ „Н. Й. Вапцаров“ са закупени 2 мултимедийни комплекта (лаптоп + проектор) за учениците от 3 и 4 клас на стойност 2191 лева, ОУ „Елин Пелин“, с. Стражец - лаптоп за 420 лева. За осигуряване на иновативна образователна среда за учениците ПГО е изразходвала 7 900 лева.

През 2017 г. средствата, с които са финансирани общинските училища и детски градини са на обща стойност 34 843 лв. По програмата се осигурява интернет свързаност на училищата от общината на стойност 4 270 лв.

По компонент 2 – за абонамент, съдържание или платформа: СУ "Христо Ботев", ОУ "Отец Паисий", гр. Разград, ОУ "Никола Йонков Вапцаров", ОУ "Васил Левски", ОУ "Елин Пелин", с. Стражец, Профилирана природоматематическа гимназия "Академик Никола Обрешков" – на обща стойност 10 681 лв., Професионална гимназия по облекло "Станка Николица Спасо-Еленина" – 1 350 лв., Професионална гимназия по икономика "Робер Шуман" – 2000 лв.

По компонент 3 - за закупуване на оборудване: ДГ № 2 "Лудогорче", ДГ № 4 "Митко Палаузов", ДГ № 6 "Шестте ястребинчета", гр. Разград, ДГ №11 "Детелина", ДГ № 12 "Зорница", ДГ № 14 "Славейче" – 16 392 лв.

По компонент 4: Основно училище "Св. Св. Кирил и Методий", с. Ясеновец – 3 500 лв.

По НП "Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование" в две детски градини – ДГ „Дора Габе“, с. Ясеновец и ДГ „Осми март“, с. Дянково през периода януари – февруари 2017 г. са разпределени два комплекта мултимедийни прожектори и интерактивни дъски на стойност 3796,80 лв. комплекта.

2.7. Финансиране

Усилията на Община Разград са насочени към финансова дисциплина и контрол, прозрачност в управлението на публичните средства за училищата, детските градини и центровете за подкрепа за личностно развитие и установяване на добри управленски практики при финансова децентрализация. Местната политика в тази насока включва ежегодно обсъждане и утвърждаване на формули за разпределяне на средствата за финансиране на образователните институции и сформирание на бюджетите им, които са публикувани на сайта на Община Разград.

Финансирането на центровете за подкрепа за личностно развитие /ЦПЛР – ЦУТНТ, ЦПЛР – ЦРД, ЦПЛР – УСШ „Р. Бухтев“/ се извършва със средства от държавният бюджет, чрез бюджета на Община Разград, с преходен остатък от държавна дейност, средства от общински приходи, собствени приходи, дарения и спонсорство от физически и юридически лица. До 2018 г. центровете за подкрепа за личностно развитие не са били включвани в национални програми на МОН като възможност за финансиране.

Допълнителни финансови средства се получават чрез работа по проекти, чрез дейността на настоятелствата, чрез организирането на благотворителни кампании в подкрепа на талантиливи ученици, както и даване на обекти по наем /в ЦПЛР - ЦУТНТ получените суми от почасово ползване на помещения се внасят като такси по сметката на община Разград/.

ЦПЛР - Ученическо общежитие, гр.Разград получава на 100% средствата по ЕРС за ученик, участва в НП „Оптимизация на училищната мрежа“, модул „Оптимизация на вътрешната структура на училищата и самостоятелните общежития“, мярка „Изплащане на обезщетения на персонала. Реализират се собствени приходи само по разписаното в Наредба №14 на Община Разград, за нощувки на лица, ангажирани с мероприятия на общината, свързани с образователни или културни инициативи и ползване на зали за дейности с деца.

3. Местни политики

3.1. Обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

Общата подкрепа обединява съществуващите видове образователна среда у нас – образователни институции, центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР), вкл. центрове за специална образователна подкрепа, общежития и други, чиято функция е да подпомагат вътрешната структура за разгръщане на диференцирани подходи за посрещане на разнообразието от образователни потребности. В детската градина и в училището, общата подкрепа свързва всички услуги, които представляват базисни грижи за физическото,

психичното и социалното благополучие, както и мотивиращи и развиващи интересите дейности.

В програмите за подкрепа на личностното развитие на всички училища в община Разград са разработени мерки за пълноценното включване на ученици със СОП и хронични заболявания в училищната среда. В образователните институции са осигурени условия учениците да получават консултации по всички учебни предмети, включително и учениците в самостоятелна форма. Дейностите за обща и допълнителна подкрепа на всички деца и ученици, които имат необходимост от такава, се определя като приоритетна във всички градини и училища. За това говори интереса на педагозите към повишаване на квалификацията за работа с деца, имащи нужда от допълнителна подкрепа.

Родителите заедно с учителите са най-сигурният ресурс за децата. Те са желан от училището партньор, защото имат информация и различна гледна точка за детето, а също така, защото за тях, както и за училището, е важно детето да се развива и да се чувства добре. Родителите получават, но и дават информация и опит, с които помагат на учителите да опознаят по-добре детето. Приоритет в образователната политика на всяко училището и детската градина е полагането на усилия за изграждането на отношения на доверие и взаимна подкрепа с родителите, както и включването им като основен партньор.

Дейности от общата подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 на ЗПУО, които изискват общинско координиране:

- **кариерно ориентиране**

Кариерното ориентиране на учениците на общинско ниво през 2017 г. се осъществяваше приоритетно от **Центъра за кариерно ориентиране – Разград**. Той стартира своето продължение през месец февруари 2016 година, след успешното приключване на проекта „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“, изпълняван от МОН в периода 2012-2015 г., с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд. Проектът „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“ BG05M2OP001-2.001 се изпълнява от МОН за периода 2016-2017 г., с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове и приключи на 31.12.2017 г. Със Заповед № 75/15.01.2018 г. на кмета на Община Разград във връзка с Решение № 479 по Протокол № 35 от проведено заседание на 21.12.2017 г. на Общински съвет - Разград Община Разград осигурява устойчивост на дейностите по приключилия проект и ангажимента за съдействие и подкрепа професионалното ориентиране на заявителите желание за това други общини на област Разград. Във всички училища на територията на град Разград и в ОУ „Отец Паисий“, с. Дяново са осъществени обучения по основните раздели на Програмата за кариерно ориентиране, насочени към:

- Осъзнаване на възможностите;
- Самоосъзнаване;
- Учене за вземане на решение;
- Учене за осъществяване на преход.

За кариерното развитие на учениците, съвместно с РУО - Разград е организиран и проведен форум "Панорама на средното образование".

Кариерното ориентиране на учениците със СОП се извършва от Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование (РЕПЛРДУСОП).

- **осигуряване на общежитие**

За осигуряване на общежитие на учениците от областта в гр. Разград функционира ЦПЛР - УЧЕНИЧЕСКО ОБЩЕЖИТИЕ - гр. Разград. В Общежитието се настаняват ученици от 5. до 12. клас, които продължават образованието си в гр. Разград. Осъществява следните дейности: подпомага интелектуалното, емоционалното и физическото развитие и социалната адаптация на учениците; подпомага професионалната насоченост и придобиването на компетентности, необходими за успешна реализация; подпомага формирането на нагласи и мотивация за учене; формира отношения на толерантност и

уважение; подпомага познаването на националните културни ценности; осъществява консултативна дейност с ученици по различни учебни дисциплини; организира колективни и индивидуални форми на изява на учениците; участва в регионални и национални инициативи.

Към 01.12.2017 г. в него са настанени 275 ученици от 6-ти до 12-ти клас, продължаващи образованието си в гр. Разград.

- ***грижа за здравето***

За сигурността и здравето на децата и учениците в детските градини и училищата общината осигурява в рамките на подсиуреното държавно финансиране функционирането на здравни кабинети. Всички здравни кабинети се обслужват от медицински специалисти съгласно Закона за здравето.

На територията на община Разград към 31.12.2015 г. функционират 36 здравни кабинета, от тях 19 към детските градини и 17 към училищата, обслужвани от 34 квалифицирани медицински специалисти. Едно от задълженията на медицинските специалисти е ежегодно до /31.03./ тридесет и първи март да изискат информация от личните лекари на децата и учениците за проведените профилактични прегледи през календарната година, да я обобщят и да я предоставят на РЗИ – Разград. Горепосочената информация от медицинските специалисти се анализира от Регионална здравна инспекция, по видове увреждания и по възрастови групи.

Основните дейности на медицинските специалисти в училищното и детското здравеопазване към отдел „Здравеопазване“ в Община Разград се изразяват в:

1. Медицинско обслужване за оказване на първа медицинска помощ на децата и учениците до пристигането на специализиран екип на спешна медицинска помощ.
2. Провеждане на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите фактори в детските заведения и училищата.
3. Осъществяване контрол върху хигиенното състояние на децата и учениците, помещенията и храната.
4. Участие в изготвянето на дневното и седмично меню в детското заведение и в ученическия стол с цел осигуряване на здравословно хранене на децата и учениците.
5. Извършване на органолептична оценка на качеството на всяко ястие и документиране в книга за дегустация преди разпределянето на храната.
6. Организиране и участие в регионални, национални и международни програми, свързани с профилактика и промоция на здравето на децата и учениците.
7. Организиране и провеждане на програми за здравно образование на децата и учениците.
8. Наблюдение на физическото развитие и определяне на физическата дееспособност на децата и учениците.
9. Участие в подготовката, подбора и провеждането на различни форми на отдих, туризъм и обучение на децата и учениците.
10. Участие в образователното и професионално ориентиране на учениците при преминаване в по-горна степен на обучение.
11. Организиране и провеждане на профилактични и протиепидемични дейности за предотвратяване възникването и ограничаване разпространението на заразните и паразитни заболявания в детското заведение и училището.
12. Регистриране на здравното и имунизационно състояние на децата и учениците в лична здравно - профилактична карта, въз основа на данните получени от личния лекар на детето и ученика.

Хранене

Храненето на децата в общинските детски градини се осъществява на основание сключени договори между Община Разград и фирми. Организацията на училищното хранене е в правомощията на училищните ръководства. С цел подобряване на качеството и разнообразието на храната общински детски градини и училища участват в проектите на Държавен фонд „Земеделие“ - „Училищен плод“ и програма „Училищно мляко“.

- ***логопедична работа***

Логопедичната работа се осъществява от логопеди от Ресурсен център– за децата и

учениците със СОП, както и от логопед към ЦПЛР – ЦУТНТ, гр. Разград, който оказва логопедична подкрепа на деца с говорни нарушения в общинските детски градини.

- **поощряване с морални и материални награди**

Община Разград стимулира и подкрепя морално и материално творческите изяви на даровити наши деца чрез приеманите ежегодно от Общински съвет - Разград Мерки за насърчаване на творческите заложби и потребности на деца с изяви дарби на Община Разград, както и с учредените награди „Отличник на випуска” и „Студент на годината”.

- **ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения**

Общата подкрепа, която се оказва в детските градини и училищата за предотвратяване отпадането на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици, отговаря преди всичко на нуждата от превенция и навременно разпознаване на трудности в ученето при децата и учениците. Тя включва и всички онези допълнителни дейности, които помагат на децата и учениците да се развиват и учат – дейности за мотивация, допълнително обучение, превенция на психичното здраве, превенция на насилието и тормоза, училищна политика за позитивна дисциплина, кариерно консултиране, здравна грижа, асистирание, занимания по интереси за развитие на способностите и компетенциите и други, които се изпълняват от помагачи и допълнителни специалисти в детската градина, в училището и в ЦПЛР, както и от неспециализиран персонал. В детската градина, общата подкрепа е насочена към ранно разпознаване на рискове в развитието на детето, които могат да създадат предпоставки за трудности в ученето му в училище. Вече има утвърдени методически инструменти, които ще бъдат в помощ на учителите и специалистите, както и програми за превенция и развитие на езикови, когнитивни, емоционални и социални компетентности на децата от най-ранна възраст.

- **квалификацията на педагогическите специалисти** в училищата, детските градини центровете за подкрепа за личностно развитие е важно условие да стане обучението на децата по-добро и съизмеримо с европейските стандарти.

Политиката на Община Разград в областта на образованието е да се повишат резултатите от управленската и образователно-възпитателната работа в институциите в системата на предучилищното и училищното образование чрез надграждане на знанията, уменията и компетентностите на педагогическите кадри в контекста на учението през целия живот.

В тази връзка през 2016 г. са проведени:

- Семинар на тема: „Прилагане на интерактивни методи при работа с ученици”.
- Обучение на директори на детски градини по прилагане разпоредбите на ЗПУО.
- Обучение на директори на детски градини на делегиран бюджет на тема ”Финансово управление и контрол в публичния сектор. Инвентаризация. Независим контрол и одит, осъществяван от Сметната палата.”

През 2017 г., с цел повишаване квалификацията и обогатяване на професионалния опит на учителите и директорите от община Разград са организирани:

- Обучение от Център за развитие на човешките ресурси /ЦРЧР/ - София за възможностите за участие по европейски образователни проекти по Програма „Еразъм”

- Обучение с експерти и служители от РУО – Разград, директори, счетоводители, служители в системата на образованието в Община Разград относно прилагане на законодателството в областта на обществените поръчки и промени в ДОС на обща стойност 821,37 лв..

- Участие в национален образователен форум „Образованието през 2018 г. – приоритети и финансиране“.

- Обучение за финансисти и счетоводители относно амортизации в бюджетните организации.

- Семинар-консултация за финансисти и счетоводители на тема „Практически насоки за начисляване на амортизации на нефинансови дълготрайни активи от бюджетните организации. Годишно счетоводно приключване за 2017 г. в бюджетните организации”.

- Обучение за финансисти и счетоводители „Подготовка на общински бюджет 2018“

- Община Разград осъществява успешно взаимодействие с фондация „Заедно в час”,

която предоставя възможност на училища и професионални гимназии да привлекат млади хора с лидерски качества, които имат предизвикателството чрез учителската професия да мотивират за постигане на високи образователни цели и за реализиране интелектуалния потенциал, дарби и възможности на всеки ученик. По програма „Заедно в час” работиха 4 млади учители: в ПТГ „Ш. Петъфи” - 2 и в ОУ „Св. св. Кирил и Методий”, с. Ясеновец - 2.

За повишаване квалификацията на учителите и тяхното кариерно развитие се организират и други вътрешноучилищни и извънучилищни квалификации на регионално и национално ниво.

Като инструмент за **стимулиране на директори и учители** и популяризиране на положителни практики и модели в образованието в Община Разград е учредена наградата „Учител на годината“ и награда „Директор на годината“. С тях ежегодно се отличават учители и директори на детски градини и училища като оценка за техните значими заслуги. Наградите дават добра възможност за популяризирането на добрите практики и за доразвиване и обогатяване прилагането на добри управленски модели.

Мотивирането на заетите в системата на образованието се постига чрез прилагане на система от мерки, каквито са осигурените: достъп до квалификация, удобства на работното място, улеснено придвижване към работното място, грижа и внимание за здравето на всеки човек.

• **Обхват на децата и учениците в образователните институции на територията на община Разград**

Община Разград подпомага, координира и контролира осъществяването на задължителното обучение до 16-годишна възраст в общинските училища и обхвата на децата в подготвителните групи в детските градини и училищата. В съответствие със ЗПУО, разработва координиран подход между социалните и образователните политики за осигуряване обхвата на всички деца в задължителна предучилищна и училищна възраст и осигуряване на граждански контрол при управлението на образователните институции.

Осигуряването на обхвата на децата в задължителна училищна и предучилищна възраст е важен приоритет в образователната политика на Община Разград. Разработени са мерки и дейности за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, включени в План за действие на Община Разград в изпълнение на Областната стратегия за интегриране на български граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация /2015- 2017г./.

Като основна мярка в плана е заложено изграждането на образователна среда, насърчаваща разкриването на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и неговата успешна реализация и социализация с основна цел - успешно интегриране в образователната система на деца, ученици и младежи от етническите малцинства.

Във връзка със задържането на учениците и превенцията на отпадането от училище, през 2017 г. чрез общинско координиране са осъществени дейностите по създадения с решение на МС Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, в резултат на които от екипите за обхват са обходени адресите на 1854 деца и ученици, като е установено, че повечето от тях са в чужбина, а за тези, които са в България - местоживеенето, причините за непосещаване и конкретни мерки за преодоляването им.

В резултат на приложените мерки и действия е постигнато:

- Осигуряване на **равен достъп до качествено образование** на всички деца в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Осъществени **превантивни действия спрямо застрашени от отпадане ученици, както и реинтеграция на отпаднали вече от системата ученици** – проекти, открити практики в детските градини, организиране на свободното време на децата - ваканционни дейности, общински инициативи, мероприятия на музеи, читалища и библиотеки и участие на децата в извънкласни дейности – ЦРД, ЦУТНТ, УСШ; обществени възпитатели от Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните участват при идентифициране на семейства и деца в риск и в работата с тях;
- Осигурени организационни предпоставки и условия за **детското и ученическо хранене и**

за здравното обслужване на децата и учениците;

- Осъществено взаимодействие между образователни институции, културни институти, читалища, спортни и младежки организации, насочено към откриване на дарованията, присъщи на децата от община Разград, които проявяват интерес към творческа или спортна изява. С повишена чувствителност и внимание професионалистите търсят, установяват и създават условия за развитие и усъвършенстване на дарованията, присъщи на подрастващите- да бъдат открити и стимулирани в посока на развитие и утвърждаване.
- Организиран **безплатен транспорт** за децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище;
- Модернизиране и поддръжка на материално-техническата база;
- Обезпечаване с безплатни познавателни книжки, учебници и учебни помагала за децата в подготвителните групи в детските градини и на учениците от I до VII клас в общинските училища;
- Осигуряване на условия за активно спортуване и възпитаване на позитивно отношение към спорта и грижата за здравето и участие в събитията от спортния календар на Община Разград
- редица международни спортни състезания, домакинства на национални състезания, Общински ученически игри, състезания, турнири, спортни празници и спортни предизвикателства;

Едно от предизвикателствата пред младите хора е да опознаят националните, европейските и световни културни традиции и ценности. В това отношение голяма подкрепа им оказва **Регионална библиотека „Проф. Боян Пенев” в град Разград**.

Библиотеката е културна и демократична институция. Тя предоставя достъп до информация в книжни тела и в интернет-зали. Освен основната ѝ функция да събира, съхранява и предоставя нужната информация с граждани, тя развива и културна дейност. В тази насока са: представяне на изложби, презентации на различни книги, по повод бележити дати или календарни празници на българина, събития посветени на исторически дати. Библиотеката работи с различни групи от населението: от всички възрасти, занятие, пол и етноконфесионално самосъзнание. Работи още и с хора с увреждания и с уязвими групи население, като важен приоритет в работата ѝ е работата с младите хора, с деца от детските градини и ученици от училищата.

Нова инициатива на библиотеката е Мобилната библиотека, при която част от библиотечните специалисти, като екип отиват на място в класовете на училищата или детските заведения и провеждат уроци по история, етнография, фолклор или гражданско образование.

Регионалната библиотека прави съвместни инициативи и мероприятия с другите културни институции при работа с ученици, а това са: НПО, РИМ.Разград, ТД „Архиви” – Разград, НЧ „Развитие - 1869” и НЧ „Напредък 1901” и др. Обхванати са почти всички детски градини в града и село Стражец, основните училища в града и професионалните гимназии.

Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е държавно-делегирана дейност към общината, според Закона за БППМН. Работи в 4 самостоятелни стаи с добро оборудване. Подкрепя деца в риск от извършване на противозаконни деяния чрез следните дейности:

- Разглеждане на възпитателни дела спрямо деца-извършители на противозаконни деяния и налагане на възпитателни мерки;
- Индивидуална корекционно-възпитателна работа с проявените деца в продължителен период от време. Извършва се от специалисти –обществени възпитатели;
- Психологически консултации с нуждаещите се деца с прояви или застрашени от такива;
- Превантивни дейности сред училищните общности за просоциално поведение.

Оперативната дейност на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се осъществява от щатния секретар, 11 обществени възпитатели и 3-ма консултанти. Екипът на Комисията работи целенасочено по две основни направления: коригиране поведението и подпомагане развитието на малолетните и

непълнолетни правонарушители и организиране и координиране на превантивна дейност сред всички подрастващи от общината.

През 2017 г. Местната комисия е наложила общо 74 възпитателни мерки, като в повечето случаи по целесъобразност е налагана повече от една мярка.

Практиката показва, че за повечето деца провеждането на възпитателното дело има полезен, възпиращ ефект и те не са извършили нови прояви.

Трима консултанți – психолог и двама юристи подпомагат психологически и юридически работата на обществените възпитатели, провеждат консултиране с нуждаещи се деца и родители, насочени от различни институции и по лична заявка. Консултациите се провеждат по график в специален кабинет в комисията и са безплатни за клиентите.

В началото на 2017 г. Комисията приложи нов подход за активизиране и насочване на училищните превантивни дейности - разработи и издаде за всички класни стаи в училищата на Община Разград позитивен **календар**, в 11 училища са създадени **Училищни превантивни клубове** като постоянна извънкласна организирана форма на превантивна работа сред ученици, в която връстници подпомагат чрез различни дейности социализацията и развитието на своите връстници, организира обучителен семинар на тема: „Механизми и добри практики за развитие и реализиране на местни политики и дейности в областта на превенцията. Училищни превантивни клубове“, инициатива **единадесет малки проекти** за превенция на проблемното поведение, агресията и противообществените прояви сред подрастващите в училищата от община Разград, **Пътуващ семинар** за учениците – лидери на Ученическите превантивни клубове, **обучение на тема „Превенция на агресивното поведение и противопоставяне на насилието в училище“** за ученици и учители, **хепънинг** за всички ученици от община Разград - проведоха се баскетболни срещи, демонстрации с ролери и кьнки, изработване на гривнички за приятели и други забавления и изненади за участниците. Чрез тях всички участници и зрители имаха възможност да осмислят приятелството като важна човешка ценност, **фотоконкурс „Усмивката променя света“** и Спортно състезание **„Бързи, смели, сърчни – играем честно, общуваме толерантно“**. През годината Комисията продължи практиката за работа по изграждане на правна култура у младите хора и доверие към правоохранителните институции. В една от съдебните зали на Районния съд съдиите Нели Генчева и Николай Борисов проведоха срещи и дискусии с над 250 ученици.

Към Община Разград функционира **Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център**.

Общинският съвет по наркотични вещества (ОБСНВ) е държавно-делегирана дейност към Община Разград, съгласно Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите. ОБСНВ разработва, приема и координира общински програми за борба срещу разпространението, употребата и злоупотребата с наркотични вещества и има своята роля и отговорност за изпълнението на Националната стратегия и плана за действие към нея на местно равнище. Обединява усилията на институциите и неправителствените организации, при разработване и прилагане на превантивни програми срещу употребата на наркотици.

Превантивно-информационният център (ПИЦ) събира, съхранява и анализира информация на общинско ниво, необходима за осъществяването, координирането и оценяването на програмите за борба срещу употребата и злоупотребата с наркотични вещества. Дейността на ПИЦ е насочена към всички млади хора на територията на общината в училищна възраст. ПИЦ разработва програми за превенция на употребата на наркотични вещества; организира лекции, семинари и дискусии по тези теми с ученици, учители, родители, педагогически съветници и медицински специалисти от училищата; осъществява консултативна дейност с деца/младежи в риск и техните родители; провежда социологически проучвания; поддържа информационна система и база данни; изработва и издава информационни материали за проблемите, свързани с употребата на наркотични вещества – листовки, брошури, плакати и други; организира различни младежки инициативи с превантивна насоченост – конкурси, концерти, спектакли, спортни състезания; осъществява промоция на здравословен начин на живот.

Целта на Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център към него е да насочат усилията си към осъществяване на превантивни дейности сред учащите се в Община Разград. Работата на ОБСНВ и ПИЦ е насочена към реализиране на образователни кампании и изработване на информационни материали, целящи разясняването на видовете психоактивни вещества, вредата и последиците от тяхната употреба. Целта на тези кампании е не само да се повиши информираността на учениците за въздействието на наркотичните вещества, но и да се моделира тяхното здравословно поведение за в бъдеще.

Във връзка с реализиране на дейностите, заложи в Общинската програма за борба с наркотиците 2014-2018 г., приета с решение №578/27.05.2014г. на Общински съвет – Разград, през цялата 2017 г. година по график са обхванати близо 2 500 ученици от 2 до 12 клас на общинските и държавните училища на територията на общината.

• **Ангажиране на свободното време на децата и младите хора извън училищната среда чрез занимания със спорт, наука и изкуства.**

Добри възможности за пълноценно осмисляне на свободното време на децата и младежите предлагат извънкласните и извънучилищните дейности. Те оказват положително влияние върху тяхното личностно развитие (умения за справяне в нетипични ситуации, общуване с по-широк кръг от хора със сходни интереси, самоутвърждаване, чувство, работа в екип и др.). Включени са максимален брой заинтересовани страни в организиране на свободното време на децата - ваканционни дейности, общински инициативи, мероприятия на музеи, читалища и библиотеки и участие на децата в дейности по интереси в ЦПЛР - ЦРД, ЦУТНТ, УСШ, МУЦ по ТПО;

За развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците от община Разград в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта се предлагат извънкласни дейности в четири центъра за подкрепа за личностно развитие: ЦПЛР - Център за работа с деца, ЦПЛР - Център за ученическо, техническо и научно творчество, ЦПЛР - Ученическа спортна школа и ЦПЛР - Междуучилищен център по трудово-политехническо обучение /МУЦ по ТПО/. През ваканциите в ЦПЛР се изготвят и реализират ваканционни програми с алтернативни занимания за свободното време на децата и учениците.

В Центъра за подкрепа за личностното развитие Ученическа спортна школа „Руси Бухтев“ са обхванати 561 ученици за уч. 2016/2017 г., разпределени в 55 постоянни и временни групи. Извършваните дейности в ЦПЛР – УСШ са :

Организиране и провеждане на общинския кръг от Ученически игри по баскетбол, по волейбол, по хандбал, по футбол, по лека атлетика, по бадминтон, по шахмат, по тенис на маса.

Организиране на 10 изяви от ЦПЛР – УСШ

Участие в провеждането на състезания съвместно със спортните клубове на територията на Община Разград – 50.

През уч. 2016/2017 г. в ЦПЛР - ЦРД са обхванати 666 деца и ученици в 55 постоянни групи и 110 деца и ученици в 7 временни групи. Брой участия в изяви на регионално, национално и международно ниво и изяви, реализирани от ЦРД – 78.

В ЦПЛР - ЦУТНТ през уч. 2016/2017 г. са формирани 31 постоянни групи с обхват 425 ученици, 5 ваканционни групи с обхват 86 деца и ученици. Брой участия в изяви на регионално, национално и международно ниво и изяви, реализирани от ЦУТНТ – 51.

Към 01.12.2017 г. в центровете за подкрепа за личностно развитие са обхванати 1829 деца и ученици в общо 173 групи – 141 постоянни групи и 32 временни групи.

Ангажиране с полезни занимания през периода на лятната ваканция предлага инициативата „Еко лято“ на Община Разград и ЦУТНТ, гр. Разград, утвърдена като успешна и традиционна за града ни. През лятото на 2017 г. са сформирани 6 временни ваканционни групи, свързани с инициативата, а техните дейности бяха реализирани в продължение на месец и половина. В групите са се включили 120 деца и ученици, като за парични награди и материали са изразходени 5000 лева. Около 200 са участниците в Академията по безопасност, организирана от ОД на МВР в партньорство със ЦУТНТ и БЧК и реализирана в рамките на „Еко лято“.

В гр. Разград, освен центровете за подкрепа за личностно развитие, алтернативни форми на извънкласни дейности предлагат Музикална школа „Илия Бърнев”, частни формации към читалищата и спортни клубове, които работят за развиването на творческите заложби и интереси на децата от общината в сферата на спорта, науката и изкуството.

От началото на 2016/2017 учебна година МОН стартира процедурата "Развитие на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания, умения и компетентности (Твоят час)" на Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" 2014-2020 г., Участието на училищата от община Разград в него създаде възможности за нови форми и методи за работа извън училище. Проектите по процедурата „Твоят час“ са насочени към индивидуалните потребности на учениците, развитието на заложбите и способностите им в избрани от тях области, както и за повишаване на успеваемостта и задържането им в образователната система. През учебната 2017/2018 година по процедурата „Твоят час” по ОП „НОИР” участват 18 училища, намиращи се на територията на община Разград. Сформирани са 83 групи със 713 ученици, реализиращи дейности за преодоляване на обучителни трудности и 170 групи с 2 377 ученици за занимания по интереси.

3.2. Допълнителна подкрепа за личностно развитие – деца със специални образователни потребности и деца от уязвими групи

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва: работа с дете и ученик по конкретен случай; психосоциална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания; осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици: със специални образователни потребности; деца в риск; деца с изявиени дарби; деца с хронични заболявания.

Състояние и предизвикателства пред допълнителната подкрепа за личностно развитие

Осигуряването на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности и хронични заболявания и успешното им интегриране с подкрепата на ресурсни учители и други педагогически специалисти се осъществява от детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие, РУО на МОН и Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО), с подкрепата на общината чрез изпълнението на дейности, заложи в Годишния план за изпълнение на общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование. През 2017 г. бе приета Общинска стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в община Разград /2017-2018 г./ и Годишен план на дейностите за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в община Разград за 2017 г. в изпълнение на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Област Разград.

Единствен за област Разград, в град Разград осъществява дейността си **Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО)**, в който се предлагат дейности, свързани с организационно и/или методическо подпомагане, квалификацията на педагогическите специалисти и с провеждане на държавната политика за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

През 2017 г. РЦПППО – Разград оказва допълнителна подкрепа за личностно развитие на 64 деца и ученици със специални образователни потребности в община Разград, както следва:

клас/група	I група	II група	III група	IV група	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас	VIII клас	IX клас	X клас	XI клас	XII клас
за 2016/ 2017 уч. г.	1	4	2	4	4	4	3	2	8	7	4	4	3	2	0	0
за 2017/ 2018 уч. г.	5	2	6	4	5	5	4	3	2	9	6	4	4	3	2	0
общо	17 деца				47 ученици											

Тези деца и ученици се обучават съвместно със своите връстници, съответно в:

- ✓ 8 детски градини;
- ✓ 4 основни училища;
- ✓ 1 средно училище;
- ✓ 1 спортно училище;
- ✓ 3 професионални гимназии.

Изграден е функциониращ Регионален екип за подкрепа за личностно развитие, извършващ оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на децата и учениците.

За 2017 година: на 15 деца и ученици е извършена оценка на индивидуалните потребности е одобрена допълнителната подкрепа от РЕПЛРДУСОП. Една ученичка е насочена за оценка от училищен екип в рамките на проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие”.

Брой деца със СОП, за които се отлага обучението в 1 клас – 3 деца.

С цел продължаване на учениците със завършен VII клас с удостоверение за завършен клас в училище по чл. 142, ал. 3, т. 2 от закона и с оглед гарантиране на правото на образование Регионалният екип изготви мотивирано становище за насочване на съответните ученици в подходящ профил, съответно професия и специалност, съобразен с индивидуалните им особености, потребности и възможности и с държавния план-прием за областта – 4 ученици от община Разград.

За допълнителната подкрепа на учениците в община Разград РЦПППО – Разград след направени заявки от директорите на съответните детски градини и училища е осигурил следните специалисти:

- 6 ресурсни учители;
- 3 психолози;
- 2 логопеди,

Специалисти за работа с деца със СОП са осигурени в ОУ „Отец Паисий”, гр. Разград - 1 логопед, 1 психолог и 1 ресурсен учител, в ОУ „Ив. С. Тургенев”, гр. Разград – 3 ресурсни

учители, в ОУ „Н. Икономов“, гр. Разград – 2 психолози, в ОУ „В. Левски“, гр. Разград и в ОУ „Н. Й. Вапцаров“ – по 1 психолог.

Към ЦПЛР-ЦУТНТ, гр. Разград има и 1 бройка логопед, който обслужва деца с говорни нарушения в детските градини в град Разград. Направеният анализ на корекционно-възпитателната дейност на логопеда посочва, че през учебната 2016/2017 г. са обследвани 292 деца, от тях без езико-говорни нарушения – 198 и с комуникативни нарушения – 94 деца. В логопедичната група за корекционни и компенсаторни обучителни дейности са приети общо 57 деца.

Резултатите от проведената корекционно-възпитателната работа през годината са следните: с коригирана реч -37 деца, с подобро речево развитие – 20 деца.

Социални услуги в подкрепа на личностното развитие на учениците и децата

Към настоящия момент на територията на община Разград се предлагат 9 вида социални услуги за деца и младежи, извършващи дейности, регламентирани в чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО. Това са:

❖ Дневният център за деца с увреждания

Разположен е в бившата сградата на ДМСГД-Разград, е с капацитет 30 места. Центърът е създаден с цел максимално подобряване и възстановяване на децата със специални потребности, обучение на родителите.

Услугите в центъра гарантират цялостно обслужване на децата през деня, свързани с предоставяне на храна и транспорт, задоволяване на ежедневните, здравни, образователни и рехабилитационни потребности.

Целева група - деца от 0 до 18 годишна възраст с увреждания, отглеждани в семейна среда, нуждаещи се от комплексна корекционно-възпитателна работа, рехабилитация, социализация, психологическо консултиране на деца и семейства, арт-терапия и други дейности целящи развитие на умения за самостоятелност и социална интеграция на децата, както и консултиране на родителите.

❖ Комплекс от центрове за настаняване на деца/младежи с увреждания (КЦНДМУ) гр. Разград

В Комплекса са включени:

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания №1 (ЦНСТ) гр. Разград с капацитет 14 места.

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания №2 (ЦНСТ) гр. Разград, с капацитет 14 места.

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания гр. Разград е социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца и младежи с увреждания, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване в него са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство.

Капацитет: 2x14 места

Целеви групи:

· Деца до 18-годишна възраст, за които до момента на настаняването им в ЦНСТДМУ няма възможност да бъдат отглеждани в биологичното им семейство, в семейството на близки и роднини или в приемно семейство;

· Лица от 18 до 29-годишна възраст (младежи), за които не е възможно да бъдат подкрепени в семейството или да водят самостоятелен начин на живот.

Основна цел: предоставяне на сигурна и защитена среда за децата/младежите, чрез индивидуализирана грижа и подкрепа, в условия близки до семейната среда, осигуряващи по-добро качество на живот и възможности за пълноценно развитие и социално включване.

Основната дейност на Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания е съобразена с изпълнение на критериите и стандартите за социални услуги за деца, Закона за закрила на детето, Закона за социално подпомагане и правилниците за тяхното прилагане. Дейността е насочена към пълноценно физическо, емоционално и познавателно развитие и

социално включване на всяко дете в естествената за него среда. Брой потребители настанени към момента: 26.

❖ **Комплекс от центрове за настаняване на деца/младежи без увреждания (КЦНДМ) гр. Разград,**

В Комплекса са включени:

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания № 1 и № 2 (ЦНСТ) гр. Разград, с капацитет 2x14 места. Услугата е разкрита през месец април 2010 г. ЦНСТ е комплекс от социални услуги, резидентен тип, които се предоставят в среда, близка до семейната.

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания (ЦНСТ) № 3 гр. Разград с капацитет 8 места; Услугата е разкрита през месец декември 2015 г. като държавно делегирана дейност.

Доставчик на услугата: Община Разград. Финансиране: делегирана държавна дейност.

Целевата група: деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване в ЦНСТ са изчерпани възможностите за оставане и връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или в приемно семейство или осиновяване.

Цели:

- Да осигури постоянна качествена и индивидуализирана грижа, която гарантира пълноценното физическо, емоционално и познавателно развитие, личностното съзряване и социалното включване на всяко дете в естествената за него среда;
- Да подкрепи реинтеграцията на настанените деца в биологичното семейство, тяхното осиновяване или настаняване в приемно семейство.

Услугите и дейностите, които предлага са насочени към осигуряване на основни жизнени потребности; грижи за здравето; психологическа подкрепа; образование; умения за самостоятелен и независим живот, отдих и свободно време; работа с родители и семейства.

В разкритите три ЦНСТ, с капацитет по 2x10 и 1x8 на деца се предоставят грижи в среда, близка до семейната за децата, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за оставане или връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини, приемно семейство или осиновяване. Децата посещават най-близкото масово училище в града, участват пълноценно в живота на местната общност. Брой потребители, настанени към момента: 24.

❖ **Център за социална рехабилитация и интеграция „Емилиян“ (ЦСРИ), гр. Разград.** Центърът е с капацитет 45 места и е разкрит на 01.04.2004 г. – предоставя комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. Доставчик на услугата: Община Разград. Финансиране: делегирана държавна дейност. Брой потребители настанени към момента: 52.

Целева група: Деца и младежи от 4 до 30 годишна възраст с двигателни, комуникативни увреждания, умствена изостаналост, комбинирани увреждания, неврологични заболявания.

Цели:

- Създаване на възможности за пълноценен живот и социална интеграция в обществото на децата и младежите с увреждания и техните семейства;
- Промяна на отношението на обществото към децата със специални потребности, предоставяне на възможности за равни шансове и равнопоставеност на лицата с подобен проблем.

Мисия: предоставяне на децата и лицата с увреждания на възможност да бъдат отглеждани в семейна среда, да получават качествени специализирани грижи и помощ, както и да се интегрират в живота на общността.

Услуги и дейности: консултиране, дневна грижа, рехабилитация, ориентиране, информиране и обучение, групова работа, обучение.

- Други: двигателна рехабилитация, логопедична рехабилитация, психологична подкрепа и консултиране, корекционно-възпитателна работа, трудотерапия, музикотерапия, арттерапия, начални компютърни умения, обучение в елементарни битови умения.

❖ **Център за обществена подкрепа, гр. Разград**

Центърът за обществена подкрепа, гр. Разград се помещава в сграда на ул. "България" № 4 в областния град /до Изчислителния център/. Община Разград е доставчик на социалната услуга, която е делегирана от държавата дейност, като е предоставила управлението ѝ чрез конкурс на Сдружение „ЖАНЕТА”. В социалната услуга се работи с деца и техните семейства вече десет години.

В Центъра работят осем специалисти – четирима психолози, двама социални работници, един педагог и един социален педагог.

Центърът за обществена подкрепа /ЦОП/ в Разград предлага комплекс от социални услуги за подкрепа на деца и семейства – консултиране – психологическо, педагогическо и социално, на подрастващи с поведенчески и емоционални проблеми и прояви, предотвратяване на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, подкрепа при извеждане на децата от институции и връщането им в семейна среда, консултиране и подкрепа на семейства в риск и при развод, оценяване, подкрепа при осиновяване.

Специалисти от Центъра работят интензивно с училищата на територията на Разградска община, като провеждат групови занятия с учениците на теми: „Агресия”, „Насилие”, „Толерантност”, „Екипност”, „Различни и еднакви”, „Ранни бракове” и много други, съобразени със заявките и потребностите на учебните заведения.

Акцент в работа та ЦОП е и работата с родители. По покана на училищното ръководство на ОУ „Никола Икономов” Центърът участва в родителска среща на учениците от всички първи класове. Центърът по заявка може да работи и с децата, посещаващи центрове за личностно развитие в гр. Разград по предварително изготвен график и зададена тема.

Центърът разполага с подходящо обзавеждане и оборудвана материална база и транспорт, което дава възможност за мобилност и изнасяне на социалните услуги на терен – адреса на потребителите, учебни заведения, институции.

Проект „Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата в община Разград“ по Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG05M9OP001-2.004-0061-C01 по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020.

Освен представените дотук социални услуги, през юли 2016 г. стартира изпълнението на дейностите по *Проект BG05M9OP001-2.004-0061-C01 „Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата“*, реализиран от Община Разград съгласно сключен с Министерство на труда и социалната политика, чрез Главна дирекция "Европейски фондове, международни програми и проекти" договор за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020. Проектът се финансира от Европейския социален фонд на Европейския съюз и от Държавния бюджет на Република България. Основната целева група на проекта ще включва деца от 0 до 7 години в риск и техните семейства, както и деца с увреждания. Брой случаи, с които се работи към момента: 53, от които семейства - 18 и деца - 35.

Общата цел на проекта е: Създаване на мрежа от устойчиви интегрирани услуги за ранно детско развитие в община Разград за превенция на социалното изключване и намаляване бедността сред децата и техните семейства.

Специфични цели:

- Предоставяне на подкрепа на децата от община Разград в ранна детска възраст и техните семейства.

- Укрепване на потенциала и ресурсите на семейството за стимулиране на развитието на децата от 0 до 7 г. в риск. Информирание и овластяване на родителите с цел повишаване на

родителския им капацитет.

- Осигуряване на качествена оценка на нуждите и ресурсите на детето и семейството, и осигуряване на необходимия комплекс от подкрепящи дейности, чрез мрежи от специалисти в различни сфери.

- Предотвратяване на настаняването на децата в специализирани институции.

- Ограничаване на предаването на бедността между поколенията.

Очаквани резултати от настоящото проектно предложение.

- С реализирането на настоящият проект в Община Разград се създава и развива модел на интегрирани социални, здравни и образователни услуги, насочени към деца в риск и деца с увреждания на възраст от 0 до 7 години и техните семейства.

- Създават се условия за придобиване на знания и умения за равен старт в училище и преодоляване на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата.

- Развиват се мобилни социални услуги в малките населени места на територията на община Разград.

❖ **Център за работа с деца на улицата /ЦРДУ/** гр. Разград, общ. Разград е форма на социална услуга в общността - делегирана от държавата дейност. Доставчик на услугата е Община Разград.

ЦРДУ предоставя комплекс от социални услуги, свързани с превенция на попадането на деца на улицата и отпадане от училище, социална рехабилитация и интеграция на деца, живеещи трайно или частично на улицата, чрез индивидуална работа с детето и неговото семейство, семейно консултиране и подкрепа, медицински и санитарно-хигиенни услуги, ограмотвяване на децата, обучение в родителски умения.

5. SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">• Разгърнатата мрежа от детски градини с възможност за максимален обхват на деца в предучилищна възраст.• Блансирана структура на образователните институции в системата на средното образование – общо и професионално.• Наличие на професионални е профилирани гимназии.• Условия за професионално насочване на подрастващите.• Действащ механизъм за финансиране на делегираните от държавата дейности и местни дейности приходи по бюджета.• Финансиране на делегираните от държавата дейности чрез стандарти за институция, група, паралелка, дете, ученик и др.• Прилагане на Системи за финансово управление и контрол.• Разработена система от мерки за осигуряване на достъпа до образование – безплатен транспорт; безплатни познавателни книжки, учебници и учебни помагала за всички деца от подготвителни групи и за ученици от 1. до 7. клас; подпомагане храненето на децата то подготвителна група и на учениците от 1. – 4. клас.	<ul style="list-style-type: none">• Липса на млади педагогически кадри, резултат от непривлекателност на образователната професия.• Недостатъчен човешки ресурс в детските градини и училищата за работа с деца със СОП – психолози, логопеди, слухово-речеви рехабилитатор, рехабилитатор за зрителни затруднения и други специалисти.• Обучение в маломерни и слети паралелки.• Липса на механизъм за събиране на информация за учениците в чужбина.• Липса на мотивация у децата от етническите малцинства да посещават училище, както и на техните родители - да осигурят присъствието им.• Недостиг на средства за поддръжка на училищни автобуси, бърза амортизация.• Липса на възможности за участие на ЦПЛР в Национални програми на МОН- за проектно финансиране.• Агресия и недостатъчни социални умения за общуване у децата и учениците.• Неефективност на санкциите, предвидени в ЗПУО за родители, които не осигуряват присъствието на децата си в училище и ДГ.

<ul style="list-style-type: none"> • Допълнителна работа в училищата с изоставащи и надарени ученици. • Прилагане на иновативни методи на работа в училища и ДГ. • Добра материална база на училищата – подобрени по проект за енергийна ефективност, спортни площадки и салони, специализирани кабинети, училищно оборудване, компютърни кабинети с ИТ технологии, софтуер и достъп до интернет. • Медицинско обслужване на децата - изградени здравни кабинети в учебни и детски заведения. • Създадени условия за удовлетворяване интересите, желанията и потребностите за личностно израстване и реализация на децата и учениците в свободното от учене време, наличие на пет ЦПЛР. • Създадени условия за изява и участия в конкурси, конференции, олимпиади, спектакли, състезания, празнични програми, изложби, открити занимания за всяко дете и ученик, участващо във формите на извънкласна дейност. • Създадена подкрепяща среда за децата и учениците със специални образователни потребности – ресурсен център и ресурсни учители, достъпна архитектурна среда. • Квалификации и вътрешни квалификации на специалистите, работещи в детските и учебни заведения, провеждане на открити практики, съвместни инициативи и партньорство между учебни и детски заведения. • Мотивиране на директори, учители и ученици – награди за 24 май, награда „Директор на годината”, „Учител на годината” и „Отличник на випуск”. • Подкрепа и стимулиране на даровитите деца в различни дейности, в т. ч. и спорта. • Ритуализация на символите в училищата и детските градини. • Въведена задължителна предучилищна подготовка две години преди постъпване в първи клас. • Утвърдени правила за прием в първи клас и създадена организация за целодневно обучение. • Наличие на ПИГ 1. - 7. клас. • Много добри постижения при участие в олимпиади, конкурси и състезания в различни области на национално и международно ниво. • Голям брой преподаватели, преминали обучение в различни обучителни курсове и семинари. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатъчен сграден фонд – две училища с голям брой ученици се помещават в една сграда, както и наличие на големи сгради с малко ученици. • Липса на нормативни основания за допълнително обучение на децата, за които българският език не е майчин. • Недостатъчно ефективно ученическо самоуправление. • Липса на кабинети по предмети като математика, история и цивилизация, география и икономика. • Липса на дългосрочна визия за развитие на местната икономика и на интереса на бизнеса от реализация на програми в образованието. • Ниска заинтересованост на родителите; • Ниска мотивация от страна на учениците за учене и развитие. • Остаряла ИТ-технология в селските училища и в детските градини; недостатъчна компютърна грамотност на педагогическия персонал за използване на новите технологии; • Засилване на неграмотността сред младите хора. • Недостатъчно познаване на нормативната уредба от страна на част от педагогическия персонал; • Все още не се отчитат в достатъчна степен индивидуалните особености на всяко дете и насочването на конкретен специалист за неговата интеграция и специална подготовка; • Недобри материални условия в институциите по отношение на обучението на деца и ученици със СОП. • Постоянни и обемни изменения в нормативната уредба. • Голям обем нормативни актове, без конкретни указания, процедури и политика по прилагането им. • Задължение по прилагане на специфични нормативни актове, непряко касаещи системата на образованието. • Липса на общи образователни изисквания в извънкласните форми, на учебни планове и програми за формите. • През учебната 2017/ 2018 година все още не е утвърден държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечно осигуряване на детските градини,
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Действащи Координационен съвет за справяне с насилието и Комисия за борба с противообществените прояви. • Популяризиране на специфични за общинните празници и ритуали. • Въведени основни компоненти на системата за национално стандартизирано външно оценяване – поетапно провеждане на външно оценяване в края на всеки етап; провеждане на задължителни държавни зрелостни изпити за всички ученици, които завършват 12. клас. • Изградена система за охрана. • Сформиране на паралелки с конкретна насоченост към дадена културнообразователна област. • Провеждане на ефективни квалификационни форми /обучения, дискусии, работа в групи, споделяне на добри практики/. • Включване на родителите в съвместни дейности. • Педагогически персонал с висока професионална квалификация. • Възможности за избор на профили и за развитие на интересите на децата и учениците в извънкласни и извънучилищни дейности. • Гъвкава организация на формите и график на заниманията, съобразени със свободното време и интересите на участниците; 	<p>училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие,</p>
<p style="text-align: center;">ВЪЗМОЖНОСТИ</p>	<p style="text-align: center;">ЗАПЛАХИ</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Мотивиране на начинаещите педагози чрез предоставяне възможности за квалификации, кариерно израстване и добри условия на труд. • Обучение на педагози, педагогически съветници за работа по проблемите на ученическата агресия и формиране на социални умения у подрастващите. • Повишаване на привлекателността и популяризиране на учителската професия сред обществото. • Оптимизация на училищната мрежа. • Подобряване на качеството на учебния процес и на училищната среда, както и създаване на подходяща среда за подкрепа на личностното развитие на учениците. • По-голям брой инициативи за повишаване на грамотността. • Квалификация на учителите за работа с деца и ученици в риск от отпадане. • Подобряване качеството на професионалното образование и осигуряване на условия за по-ефективни връзки с бизнеса. • Включване на родителите в инициативите 	<ul style="list-style-type: none"> • Нередовна посещаемост на учебни занятия – заплахата от отпадане на учениците от училище. • Миграция на семействата и обезлюдяване на региона. • Демографски срив, намаляване броя на децата и учениците през годините. • Опасност от закриване на детски градини и училища. • Трудности при събирането на таксите в детските градини. • Езикова бариера при деца от етносите, затрудняваща учебния процес. • Засилване на диспропорциите в качеството на образованието между отделните училища /град-село/. • Намаляващ интерес към учителската професия и като резултат застаряващ педагогически състав. • Опасност от недостиг на квалифицирани кадри след няколко години. • Изменения в нормативната уредба. • Недостиг на финансови средства за

<p>на училища и детски градини и подобряване на съвместни дейности с тях.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на по-ефективни квалификационни форми/дискусии, работа в групи, споделяне на добри практики/. • Засилване на възпитателната работа с децата и учениците. • Създаване на нагласи за учене през целия живот, допълване на формалното и неформалното образование. • Разработване и управление на проекти. • Подобряване на здравословното хранене при ползване на безплатни закуски. • Осигуряване на столово хранене за социално-слаби ученици. • Законови възможности за обособяване на защитени и средищни детски градини. • Осигуряване на качествена образователна структура – институции на предучилищното обучение, общото, профилираното и професионалното образование. • Внедряване на добри европейски практики в сферата на извънкласните дейности. • Развитие на публично-частното партньорство. 	<p>осигуряване на подходяща образователна среда, съгласно държавните образователни изисквания.</p>
---	--

5. Основни изводи

В резултат на анализа на образованието в община Разград се налагат изводите:

- Основен проблем в образованието е демографският фактор – намаляване броя на децата в училищна възраст; той е дефиниран и в Националната програма за развитие на училищното образование;
- Повишаване на средната възраст на педагогически персонал в община Разград, породен от непривлекателността на учителската професия за младите хора. С годините това ще изостри нуждата от млади специалисти в сферата на предучилищното и училищното образование и налага необходимостта от спешни мерки за повишаване на тяхната мотивация;
- Необходимост от поэтапна оптимизация на образователната структура в община Разград с цел гарантиране на равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици - обучаване в конкурентна среда, в т.ч. интегрирано обучение на децата от различните етнически групи, добре подготвени педагогически кадри;
- Необходимост от непрекъснато обновяване и осъвременяване на материално-техническата база на училища и детски градини съобразно съвременните изисквания.
- Проблем през последните години е пълняемостта на паралелките в училищата по селата. Съществуването на паралелки под определения минимален праг и сформирването на маломерни и слети паралелки не водят до желаното качество на образованието;
- Преодоляването на проблема с обхвата на учениците изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори, свързани с образованието, респективно с личностното и професионалното развитие на децата;
- Недостиг на добре подготвени специализирани кадри за работа с деца със СОП (специални образователни потребности) в общообразователните училища и детските градини в селата;
- Ниското качество на образованието води до по-ниски образователни амбиции у повечето деца. Това затваря кръга на неравнопоставеност в образователното развитие и ограничава шансовете на децата от селата за конкурентна реализация на пазара на труда,

което е предпоставка за социална изолация.

III. ВИЗИЯ И МИСИЯ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО В ОБЩИНА РАЗГРАД

1. ВИЗИЯ

Създаване на ефективна и устойчива общинска образователна система, отворена за промени и иновации, осигуряваща достъп до качествено образование, възпитание и социализация за постигане на интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете/ученик в съответствие с неговата възраст, потребности, способности и интереси.

Формиране на ключови компетентности у младите хора в община Разград, които допринасят за изграждането на мислещи, можещи и инициативни личности.

2. МИСИЯ

Подпомагане личностното и кариерно развитие на децата и младите хора в община Разград чрез осигуряване на необходимите условия за пълноценна и сигурна среда за обучение и активно социално приобщаване. Подобряване на образователната инфраструктура за гарантиране здравето и сигурността на децата. Осъществяване на контрол върху организацията на дейностите в предучилищното и училищното образование и ефективното използване на човешките и финансови ресурси.

4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ. МЕРКИ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Устойчива и ефективна образователна система, предлагаща оптималните условия за равен шанс на всички деца и ученици за личностно развитие и достъп до образование и просперитет. Модерна образователна инфраструктура, гарантираща здравето, сигурността и безопасността на децата в общината.

Оперативна цел 1: Създаване на условия за подобряване качеството на предучилищното и училищното образование в община Разград.

Мярка 1: Административна и финансова устойчивост на образователната система.

Мярка 2: Осигуряване възможности за постоянна продължаваща квалификация на педагогическите кадри съобразно динамично променящата се среда.

Мярка 3: Повишаване привлекателността на учителската професия за привличане на повече млади педагогически кадри в образователната система.

Мярка 4: Внедряване на актуални и нови информационно-комуникационни технологии /ИКТ/ в обучението. Стимулиране и популяризиране на иновативни практики чрез въвеждане в учебния процес на нови ИКТ методи и форми на обучение.

Мярка 5: Кариерна ориентация и подготовка за професионална реализация на ученици и студенти.

Оперативна цел 2: Равен достъп за всяко дете/ученик до ефективно образование и

възможности за личностно развитие чрез оптимизация на мрежата от училища и детски градини. Предотвратяване риска от преждевременно напускане и осигуряване на пълен обхват на децата.

Мярка 1: Оптимизиране и реструктуриране на мрежата от институции в предучилищното и училищното образование.

Мярка 2: Постигане максимален обхват на децата и учениците в детските градини и училищата.

Мярка 3: Превантивни дейности за привличане и задържане на застрашените от отпадане деца и ученици. Повишаване грамотността сред младите хора.

Оперативна цел 3: Обновяване и модернизиране на материално-техническата база на училища, детски градини и ЦПЛР за осигуряване на максимално добри условия за учене.

Мярка 1: Ежегодна поддръжка на състоянието на сградния фонд на детските градини, училищата и ЦПЛР в общината.

Мярка 2: Допълнителна подкрепа на деца със СОП чрез изграждане на достъпна архитектурна среда.

Мярка 3: Позитивна подкрепяща среда за децата и учениците посредством създаване на условия за обучение, спорт и отдых чрез благоустрояване на дворни пространства, детски площадки, физкултурни салони, специализирани кабинети по предмети.

Оперативна цел 4: Оказване подкрепа на младите хора чрез развиване на разнообразни форми за личностно развитие, насърчаване на интереса им към „учене през целия живот”. Ангажиране свободното време на подрастващите.

Мярка 1: Развиване на извънкласни и извънучилищни форми в образователните институции, центрове за подкрепа за личностно развитие /ЦПЛР/, културните институции и спортните клубове в сферата на науката, спорта и изкуствата. Инициране на дейности за ангажиране на учениците през ваканционните дни и подкрепа за даровити деца в община Разград.

Мярка 2: Нов образователен подход в обучението за гъвкава и адаптивна образователна система, формираща нагласа за „учене през целия живот” чрез всичките му форми – формално и неформално обучение и самостоятелно учене.

Оперативна цел 5: Обезпечаване на сигурността и опазване здравето на децата.

Мярка 1: Обезпечаване на медицинското обслужване в училища и детски градини през цялата учебна година - осигуряване на здравни специалисти, оборудване на здравни кабинети.

Мярка 2: Превенция на заболявания и рисково поведение сред младите хора.

Мярка 3: Обезпечаване на сигурността в образователните институции.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ИНДИКАТОРИ. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Осигурен максимален брой компютри във всяко училище с достъп до интернет.</p> <p>Повишена ефективност на учебния процес.</p> <p>По-интересни и атрактивни уроци.</p> <p>По-високи постижения в усвояването на учебното съдържание, придобиване на нови полезни умения – презентационни умения, работа в екип.</p> <p>Повишена мотивация на учениците за учене и развитие.</p> <p>Повишена мотивация за работа и да професионално израстване и развитие на учителите.</p>	<p>Брой компютърни кабинети, брой компютри и лаптопи, мултимедии и др.</p> <p>Наличие на високоскоростен интернет.</p> <p>Споделени добри практики</p> <p>Награди и постижения от образователни форуми и изяви – на учители и на ученици.</p>	<p>Бюджета на училища / ДГ/ ЦПЛР</p> <p>Общински бюджет</p> <p>Проектно финансиране</p> <p>Национални програми</p>

Мярка 5: Кариерна ориентация и подготовка за професионална реализация на ученици и студенти

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Подпомагане на процеса на кариерно ориентиране в общината.</p> <p>Информационна кампания включваща образователните институции в общината (училища, образователни центрове и др.) с информация относно „професиите на бъдещето“, развитието на различните отрасли в града и региона за съответната година и др.</p> <p>Създаване на програма за ранно запознаване на учениците с типовете професии, необходимите умения и естеството на работа чрез посещения в компании и институции на територията на община Разград и близките икономически зони.</p> <p>Запознаване на учениците с реалните условия на работа в различни местни индустрии и структури и засилване на връзките между бизнеса и образованието.</p>	<p>Брой информационни табла за ученици от различни възрастови групи, както и брой образователни заведения, в които са разпространени тези информационни табла;</p> <p>Брой достигнати ученици, учители и родители чрез информационните табла;</p> <p>Брой спонсори от бизнеса, включени в медийната кампания за разпространение на информацията относно очакваната заетост в определени отрасли/предприятия;</p> <p>Брой достигнати членове на обществеността, отчитани всяка година;</p> <p>Повишен интерес към конкретни специалности – брой записани ученици спрямо предходен период;</p> <p>Повишен интерес към специалностите във филиала на РУ спрямо предходен период.</p> <p>Брой ученици /от 5 до 7 клас</p>	<p>Община Разград</p> <p>Сдружение „Местен бизнес“</p> <p>Стопанска камара</p> <p>ЦПЛР - ЦУТНТ</p> <p>Агенция по заетостта - Разград</p> <p>РУО Разград</p> <p>РУ – филиал Разград</p> <p>Представители на бизнеса и администрацията, които участват като ментори</p>

<p>Създаване на възможност бизнеса да представи условията на работа, които предлага в града и да привлече работна ръка , която да назначи след 5-10 години.</p>	<p>и от 9 и 10 клас/, участвали в посещенията; Установено партньорство с Център за кариерно ориентиране и РУО който е основният организатор на ученическите посещения в предприятията; Брой ученици, избрали да се насочат към определена професия (измерено с анкета при влизане в ПГ и ВУЗ); Брой включени предприятия и институции в инициативата.</p>	
---	---	--

Оперативна цел 2: Равен достъп за всяко дете/ученик до ефективно образование и възможности за личностно развитие чрез оптимизация на мрежата от училища и детски градини. Предотвратяване риска от преждевременно напускане и осигуряване на пълен обхват на децата.

Мярка 1: Оптимизиране и реструктуриране на мрежата от институции в предучилищното и училищното образование.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Равен достъп до образование за всички деца, в т.ч. и тези в малките и отдалечени населени места и по-ефективно използване на ресурсите – човешки и финансов.</p> <p>Оптимизирана предучилищна и училищна мрежа, отчитаща демографския фактор и условията на средата с цел създаване на добри условия за провеждане на целодневно обучение.</p> <p>Повишена ефективност и ефикасност при използване на сградния фонд и управление на материалните ресурси, намалени разходи по издръжка.</p>	<p>Случаи на промени и оптимизация на структурата на образователните институции</p>	

Мярка 2: Постигане максимален обхват на децата и учениците в детските градини и училищата.

Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.</p> <p>Осигурен достъп на децата до по-ефективно образование.</p>	<p>Брой деца/ученици обхванати в ДГ/училищата.</p>	<p>МОН, бюджет на образователните институции, бюджет на общината.</p>

Мярка 3: Превантивни дейности за привличане и задържане на застрашени от отпадане

деца и ученици. Повишаване грамотността сред младите хора.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Повишена отговорност и ангажираност на родителите към образованието на децата им.</p> <p>Изграден положителен микроклимат в ДГ/училището, позитивна нагласа към разнообразието от етноси и изградена култура на толерантност.</p> <p>Положителна нагласа и мотивация на учениците да посещават училище и участват в живота на училищната общност.</p> <p>Изградена култура на четене у младите хора и положителна нагласа към самообучението.</p> <p>Повишени нива на функционална грамотност сред младите хора.</p> <p>Създаден климат в училищата и детските градини, подпомагащ образователната интеграция.</p> <p>Увеличен брой на интегрирани деца със СОП в масовите групи и класове в детските градини и училищата.</p> <p>Предоставена подкрепа, съобразно конкретните потребности и затруднения.</p> <p>Мотивирани и подготвени специалисти за работа с деца в риск.</p> <p>Информираност по отношение броя деца в риск в образователните институции, познаване на спецификата на потребностите им от обща подкрепа в общността.</p> <p>Оказана подкрепа от специалисти и институции, участвали в осъществяването на общата подкрепа на деца и ученици в риск.</p>	<p>Брой инициативи, в които участват или се реализират със съдействие на родители.</p> <p>Брой инициативи, посветени на обичаите на различните етноси и формиращи чувство на уважение и зачитане на „другия“.</p> <p>Намален брой неизвинени отсъствия.</p> <p>Брой инициативи, ангажирани с култура на четене у младите хора и положителна нагласа към самообучението.</p> <p>Брой на интегрираните деца със СОП в масовите групи и класове в детските градини и в училищата.</p> <p>Брой случаи на оказана подкрепа и брой институции, участвали в осъществяването на общата подкрепа на деца и ученици в риск.</p>	<p>Бюджета на училища/ДГ/ЦПЛР,</p> <p>Общински бюджет</p> <p>Проектно финансиране</p> <p>Национални програми</p>
<p>Оперативна цел 3: Обновяване и модернизиране на материално-техническата база на училища, детски градини и ЦПЛР за осигуряване на максимално добри условия за учене.</p>		
<p>Мярка 1: Ежегодна поддръжка на състоянието на сградния фонд на детските градини,</p>		

училищата и ЦПЛР в общината.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
Предоставяне на оптимални условия за учене. Осъвременена материално-техническа база и физическа среда, отговаряща на съвременните изисквания. Повишена енергийна ефективност.	Брой училища/ДГ с извършени ремонти	Бюджета на училища/ДГ/ЦПЛР Общински бюджет Проектно финансиране Национални програми
Мярка 2: Допълнителна подкрепа на деца със СОП чрез изграждане на достъпна архитектурна среда.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
Осигурена специализирана подкрепяща среда в образователните институции.	Брой детски градини и училища с осигурени технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали и методики; Брой образователни институции със значително подобрение на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда. Брой санитарни възли в институциите за предучилищно и училищно образование за децата със специални образователни потребности.	Бюджета на училища/ДГ Национални програми
Мярка 3: Позитивна подкрепяща среда за децата и учениците посредством създаване на условия за обучение, спорт и отдих чрез благоустрояване на дворни пространства, детски площадки, физкултурни салони, специализирани кабинети по предмети.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
Привеждане на училищните и детските дворове в съответствие с изискванията за безопасност на децата/учениците. Създадена позитивна подкрепяща среда за спорт и наука.	Брой училища/ДГ с дворове и площадки, отговарящи на изискванията. Брой преоборудвани и новоразкрити кабинети.	Бюджет на училища/ДГ Проектно финансиране Национални програми
Оперативна цел 4: Оказване подкрепа на младите хора чрез развиване на разнообразни форми за личностно развитие, насърчаване на интереса им към „учене през целия живот“. Ангажиране свободното време на подрастващите.		
Мярка 1: Развиване на извънкласни и извънучилищни форми в образователните институции, центровете за подкрепа за личностно развитие /ЦПЛР/, културните институции и спортните клубове в сферата на науката, спорта и изкуствата. Инициране на дейности за ангажиране на учениците през ваканционните дни и		

подкрепа на даровити деца в община Разград.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Насърчаване и мотивиране на децата/учениците в община Разград за развиване на техния талант и потенциал. Предоставени условия за активен спорт и участия в състезания на общинско ниво. Сътрудничество и координация между общинските структури и училищата/ДГ за включване на по-голям брой деца в културни и спортни събития.</p> <p>Създадени условия за пълноценно използване на свободното време на младите хора.</p>	<p>Брой извънкласни форми за занимания по интереси в ЦПЛР.</p> <p>Брой ученици, получили подкрепа от Центровете за подкрепа на личностното развитие.</p> <p>Брой организирани инициативи и участия в културни събития за младите хора</p> <p>Брой организирани инициативи и програми за ангажиране през ваканционните дни.</p>	<p>Общински бюджет</p> <p>Държавен бюджет</p> <p>Училищен бюджет</p>
<p>Мярка 2: Нов образователен подход в обучението за гъвкава и адаптивна образователна система, формираща нагласа за „учене през целия живот” чрез всичките му форми – формално и неформално обучение и самостоятелно учене.</p>		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Формирана положителна нагласа у младите хора не само към традиционното формално обучение, но и към неформалното и самостоятелно учене. Повишена информираност на учениците за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация.</p>	<p>Брой функциониращи училищни библиотеки.</p> <p>Брой социални събития и инициативи, които популяризират неформалното обучение и самостоятелно учене.</p> <p>Брой младежи, получили консултации по кариерно ориентиране.</p> <p>Брой организирани срещи между училища, работодатели и ВУЗ-ове.</p>	<p>Бюджета на училища/ДГ/ ЦПЛР</p> <p>Проектно финансиране</p> <p>Национални програми</p>
<p>Оперативна цел 5: Обезпечаване на сигурността и опазване здравето на децата.</p>		
<p>Мярка 1: Обезпечаване на медицинското обслужване в училища и детски градини през цялата учебна година - осигуряване на здравни специалисти, оборудване на здравни кабинети.</p>		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
<p>Подобряване на детското здраве.</p> <p>Осигурени здравни специалисти в училищата и детските градини.</p> <p>Добре оборудвани здравни кабинети.</p>	<p>Брой здравни специалисти</p> <p>Брой здравни кабинети</p>	<p>Общински бюджет</p> <p>Бюджет на институциите</p>

Мярка 2: Превенция на заболявания и рисково поведение сред младите хора.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
Изградена здравна култура у децата и повишена информираност за рисковото поведение. Изградено отговорно поведение по отношение на собственото здраве.	Брой кампании, беседи и др. инициативи с превантивна насоченост.	Общински бюджет Бюджет на институциите Национални програми, проекти
Мярка 3: Обезпечаване на сигурността в образователните институции.		
Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Източник на финансиране
Осигурена безопасна за живота и здравето на децата и учениците среда в образователните институции.	Брой училища/ДГ/ЦПЛР, осигурени с охрана, видео наблюдение, системи за контролиране на достъпа в образователните институции	Общински бюджет Бюджет на институциите Национални програми, проекти

Финансирането на настоящата Програма за развитие на предучилищното и училищното образование в община Разград за периода 2018 – 2020 г. се осъществява със средства от държавния бюджет, общинския бюджет, делегирания бюджет и със средства от Европейски фондове.

Дейности от Програмата може да се реализират и финансират чрез дарения, спонсорство и други източници.

7. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Целта на мониторинга на дейностите по изпълнение на Програмата е да се осигури постоянно наблюдение и навременното качествено изпълнение на набелязаните дейности и приоритети.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

ЗПУО – Закон за училищното и предучилищното образование
ГРАОН – Гражданска регистрация и административно обслужване на населението
ЗСП – Закон за социално подпомагане
ДДД – държавно-делегираны дейности
ДГ – Детска градина
ДПС – Детска педагогическа стая
ДЦДВУ – Дневен център за деца и/или възрастни с увреждания
ИКТ – Информационни и комуникационни технологии
ММС – Министерство на младежта и спорта
МОН – Министерство на образованието и науката
МУЦ-ТПО – Междуучилищен център по трудово-политехническо обучение
НП – Национална програма
НСИ – Национален статистически институт
НЧ – Народно читалище
ОбКБППМН – Общинска комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните
ОбС – Общински съвет
ОБСНВ – Общински съвет по наркотични вещества
ОИЦ – Областен информационен център
ОЗД – Отдел „Закрила на детето”
ОП – Оперативна програма
ОСР – Областен съвет за развитие
ОУ – Основно училище
ПГ – Професионална гимназия
ПИЦ – Превантивно-информационен център
ПУ – Помощно училище
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РЕКИЦ – Регионален експертно-консултантски и информационен център
РЗИ – Регионална здравна инспекция
РСЗ – Регионална служба по заетостта
РУО – Регионално управление на образованието
РЦПППО – Регионалният център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование
СМР – строително-монтажни работи
СНЦ – Сдружение с нестопанска цел
СОП – Специални образователни потребности
СОУ – Средно общообразователно училище
СФУК – Система за финансово управление и контрол
СУ – Средно училище
ЦДГ – Целодневна детска градина
ЦПЛР – Център за подкрепа за личностно развитие
ЦНСТ – Център за настаняване от семеен тип
ЦСРИ – Център за социална рехабилитация и интеграция
ЦОП – Център за обществена подкрепа
ЦРД – Център за работа с деца
ЦУТНТ – Център за ученическо, техническо и научно творчество
УСШ – Ученическа спортна школа

Настоящата Програма е приета на заседание на Общински съвет - Разград с Решение № 549 по Протокол № 40 от 30.04.2018 година.